

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖK TISZTVESELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTA FŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

TÁRSZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

M. KIR. POSTATANÁCSOS

* RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

A visszacsatolt területek postai berendezésével kapcsolatos tapasztalatok.

Irta: Dr. KÁRÁSZ ISTVÁN m. kir. postatitkár.

Expériences faites en connexion avec l'installation du service postal sur les territoires rattachés à la mère-patrie. Par M. le Dr ISTVÁN KÁRÁSZ, Secrétaire de poste.

L'organisation du service postal sur les régions rattachées a été exécutée par la Direction postale des territoires libérés, créée spécialement pour ce but. En vue d'assurer un bon contact avec les autorités militaires, un organe de liaison devait être mis en fonction. L'élection du personnel rencontrait beaucoup de difficultés, à défaut de l'effectif de réserve. Un service spécial, l'Administration postale de Kassa s'est occupé des traitements du personnel entré dans le service hongrois, ainsi que des affaires des pensions, des assurances de vieillesse etc. de l'ancien personnel des postes. L'auteur traite, dans la suite, les questions concernant l'approvisionnement des bureaux (de timbres-poste, de formules etc.), la mission des commissaires de poste, l'emploi des voitures-automobiles etc. A la fin de son article, il fait des propositions d'ordre pratique.

A postaszemélyzet ma élő, tényleges szolgálatot teljesítő tagjai közül a megszállás alól felszabaduló területek postai berendezése, megszervezése terén komolyan hasznosítható tapasztalata senkinek sem volt. Talán csak azok idézhettek ebben a tekintetben *emlékeket*, akik a világháború alatt tábori posták megszervezésével foglalkoztak, vagy résztvettek a világháború utáni években a román vagy szerb megszállás alól annakidején felszabadult területek postaszerveinek a magyar postai igazgatás kereteibe való újbóli visszaállításának munkájában.

Ilyen körülmények között különösen érdekes és újszerű feladat volt a felvidéki és kárpátaljai területek postai megszervezése. Nem kétséges, hogy az adott viszonyok között minden megtörtént ennek a mun-

kának gyors, körültekintő és alapos elvégzésére s ha nem a magunk, esetleg elfogult véleményére támaszkodunk, hanem a munkában részt nem vevő kívülállóknak és különösen azoknak megállapításaira gondolkunk, akik a felszabadult területeken berendezett postai szervek szolgálatait igénybe vették, talán szerényelenség nélkül elmondhatjuk, hogy a feladatnak sikerült jól megfelelni. Nincs azonban cselekedet, munka és teljesítmény, amely a jobb, gyakorlatibb és tökéletesebb elérésére irányuló cél sérelme nélkül már eleve lemondhatna a javításról, formálásról, alakításról. Ennek tudatában — úgy véljük — nem lesz egészen érdektelen végigtekinteni a visszacsatolt területeken végzett postai munkán.

Ha e cikk keretében kitűzött feladatnak meg akarok felelni, a tervvel és az ezzel szorosan összefüggő előkészülettel kell elsősorban foglalkoznom.

Tekintettel arra, hogy a kárpátaljai területek postai megszervezése a felvidéki területek postai berendezésénél alkalmazott azonos terv szerint történt, cikkemben csak a felvidéki területek postai megszervezésével foglalkozom.

Az előzetes tervnek megfelelően a felszabadult területek szervezési munkáját a honvédelmi minisztériumba beosztott legfőbb postai vezető irányította. Alája voltak beosztva azok a tisztviselők, akik a katonai és postai hatóságok között az összekötő szolgálatot ellátták. A legfőbb vezető által megállapított irányelvek feldolgozására s annak alapján történő intézkedésre a felszabadult területek m. kir. postaigazgatósága vol hivatott, míg a szervezés gyakorlati végrehajtása a felszabadult területek postaigazgatósága alá tartozó s az egyes vegyesdandárok, illetőleg később hadtestek mellett működő postaigazgatósági kirendeltségek feladata volt. Ezekben a kirendeltségeken kívül állandó kassai székhellyel is működött még egy igazgatósági kirendeltség s e kirendeltség mellett számvevőségi kirendeltség is.

Nézzük most már e szervek működését a szerzett tapasztalatok alapján.

A Felvidéken végzett szervezési munka különleges volt, nem kitaposott úton haladt s természeténél fogva is a legtöbb esetben — majdnem minden felmerült kérdésben — azonnali állásfoglalást s annak nyomában sürgős intézkedést igényelt. A munka tempója, a megkívánt gyorsaság nem tette lehetővé a gyakorlatból egyébként ismert és rendes körülmények között alkalmazott hosszas ügyiratváltást. Éppen ezért a legfőbb irányításnak és vezetésnek egy kézben való egyesítése jól bevált és hasznos eredményekre vezetett.

A visszacsatolt területek kezdetben katonai közigazgatás alatt álltak. Erre való tekintettel gondoskodni kellett a katonai és postai hatóságok között az állandó összeköttetés fenntartásáról, amelynek ellátása szempontjából az összekötő szerv létesítése célszerű volt.

A visszacsatolt területek Cseklésztől Feketeadóig húzódó széles területe, három postaigazgatóság kerületével való közvetlen érintkezése,

szállítási útvonalainak a területileg érintett igazgatóságok kerületéből a felszabadult területekre való átnyúlása, a rendelkezésre álló személyzet korlátolt száma stb. nem tették lehetővé, hogy az egész felszabadult terület egy kerületi igazgatóság rendelkezésre álló erőforrásainak igénybevételeivel szerveztessék meg, hanem szükségessé vált az egész ország postai erőforrásainak részleges alkalmazása. Éppen ezért a postaigazgatósági hatáskörrel felruházott felszabadult területek m. kir. postaigazgatósága nehézségekkel küzdött, mert a társigazgatóságokkal való érintkezésben a jogállás azonosságából kifolyólag elkerülhetetlenek voltak a súrlódások, amelyek pedig az ügyek jó elintézését károsan befolyásolták. A felszabadult területek m. kir. postaigazgatóságának feladatai és jogköre nem voltak összhangban. A felszabadult területek igazgatóságának például gondoskodnia kellett a berendező postai szervek magyar postakezelésben jártas személyzetéről. Minthogy a tényleges bevonulás előtt a felszabadult területek igazgatóságának csak eszmei kerülete volt, a személyzetet a társigazgatóságok kerületének személyzetéből kellett biztosítani. A személyzeti létszám keretei nem voltak olyan bőre méretezve, hogy a társigazgatóságok minden nehézség nélkül lemondhattak volna a kerületükbe tartozó személyzet egy részéről. A felszabadult területeken feltétlenül szükséges személyzetet pedig biztosítani kellett és pedig oly módon, hogy a kirendelendő személyzet a rendkívüli viszonyok között jól megállja a helyét. E cél elérése érdekében tehát nemcsak a személyzet számára, hanem *minőségére* is gondolni kellett s talán éppen ez volt az oka annak, hogy ha a társigazgatóságok teljes mértékben be is látták és át is érezték, hogy a feladatot jól csak minőségileg is kifogástalan alkalmazottakkal lehet megoldani, saját kerületük postaszolgálatának ellátását sem hagyhatták figyelmen kívül. Ez vezetett azután arra, hogy a személyzet kirendelésénél nehézségek merültek fel, amelyeket gyakran csak vezérigazgatósági rendelettel lehetett áthidalni. Gyors intézkedések szüksége esetében az ellenkező akarat érvényesítésére irányuló még oly méltányos és jóindulatú, de időrabló törekvések meggátolása céljából sem nélkülözhető eszköz a rendelet, habár tisztában vagyunk azzal, hogy a rendelet önmagában nem minden betegségre orvososság.

A visszacsatolt területek postai ellátásának megszervezése személyzeti szempontból két alapvető fontosságú intézkedésre építhető. Az egyik: előre, idejében való gondoskodás megfelelő személyzeti létszámról, a másik: mellétekintetek nélkül való kirendelése az arra kiszemelt személyzetnek.

A kincstári postaszemélyzet létszáma, — költségvetésileg megállapított keretekről lévén szó, — nem emelhető olyan mértékben, mint az a tartalékszemélyzet kívánatos száma szempontjából szükséges lenne. Nincs azonban akadálya annak, hogy a postamesteri tisztii személyzet utánpótlása kellő tartalékok figyelembevételével történjék. Ezek a tartalékok adott esetben kincstári postaszolgálatban is igen jól felhasználhatók.

Egyébként kincstári postaszolgálatra alkalmas tartalékszemélyzet kiképzésére más lehetőség is nyílnék, ennek tárgyalása azonban már nem tartozik szorosan a tárgyhoz.

Kényelem, nem föltétlenül figyelembeveendő egyéni érdekek és más, a cél fontossága mellett eltörpülő okok a kiszemelt személyzet kirendelése szempontjából közömbösek, nem lehet tehát helye annak, hogy ilyen szempontokra tekintettel a személyzeti szétosztás és kirendelés terve állandóan változzék, mert az a gyors cselekvés és a céltudatos intézkedés egyik legnagyobb akadályja. Csak személyzeti szempontokat említettem, amikor azt mondtam, hogy a felszabadult területek m. kir. postaigazgatóságának jogköre és a megoldásra váró feladatok nem voltak arányban, ami nem jelenti azt, hogy a társigazgatóságokkal azonos jogkörű felszabadult területek m. kir. postaigazgatóságának más szempontokból nem kellett küzdenie az azonos jogállás nehézségeivel.

A jogállás azonosságából kifolyólag fennállott nehézségek elkerülhetők lettek volna, ha a legfőbb vezető által megadott irányelvek feldolgozására, az előkészületek megtételére, a végrehajtás kellő időben, gyorsan, céltudatosan történő foganatosítására a postaigazgatósági jogkörrel felruházott igazgatósági keret helyett *vezérigazgatósági* szerv létesített volna azzal, hogy ez a szerv a felszabadult területnek nyers postai megszervezése után azonnal átadja a helyét a már előre felépített és személy szerint is kijelölt igazgatósági keretnek, illetve igazgatóságnak. Vezérigazgatósági szervnek ilyen értelmű működése esetében a már említett és kihatásában igen jelentős előny mellett sok felesleges munkát lehetett volna megtakarítani.

Különleges helyzete volt a felszabadult területek m. kir. postaigazgatósága kassai kirendeltségének. Ez a kirendeltség egy kis fióki igazgatóságnak számított s éppen azért, mert — ellentétben a hadtestek mellett működő postaigazgatósági kirendeltségekkel — hatásköre az egész felszabadult területre kiterjedt, tevékenységét tekintve párhuzamosan működött a felszabadult területek postaigazgatóságával. E kirendeltség jogállása és jogköre az idevonatkozóan kiadott rendelkezések ellenére formailag végig tisztázatlan, illetve rendezetlen maradt és végül is jogállását és jogkörét nem a rendeletek, hanem a gyakorlati élet követelményei állapították meg. A kirendeltség munkájának jelentős részét az átvett alkalmazottak illetményeinek, az átvett nyugdíjasok nyugilletményeinek, öregségi és rokkantsági járadékosok járadékainak megállapítása, az azokhoz való jogigény elbírálása s a számvetőségi kirendeltségnél az illetmények és ellátási díjak számfejtése érdekében végzett tevékenység alkotta. Igen fontos és sürgős feladat volt ez. Az e munkával kapcsolatos jelentések, felterjesztések, stb. azonban mind a felszabadult területek postaigazgatóságához kerültek, amely ezekkel a jelentésekkel, felterjesztésekkel az illetmények és ellátások utalványozása érdekében kiállított fizetési jegyzékek tömegeivel stb. érdemben egyáltalán nem foglalkozhatott, hanem azokat csak iktatta s érdemi intézkedés nélkül a vezérigazgatósághoz terjesztette fel. A felszabadult területek igazgató-

ságának tehát vállalnia kellett olyan tömegmunkát, amely az előadókat az érdemi munka végzésében erősen hátráltatta csupán azért, mert az egyébként és normális viszonyok között alkalmazott ügyrend szerint az alárendelt szervek elsőfokú hatóságukat nem kerülhetik meg. Ennek az elynek az érvényesítése érdekében végzett a felszabadult területek postaigazgatósága jelentős mennyiségű céltalan és felesleges munkát.

Ezt a sok felesleges munkát az említett elv sérelme nélkül el lehetett volna kerülni, ha a visszacsatolt területek nyers szervezésének teendőit vezérigazgatósági hatáskörrel felruházott szerv végzi. Ugyanezek a nehézségek állottak fenn más vonatkozásokban is, mert a felszabadult területek postaigazgatósága önállóan az első szervezési periódus idején alig intézkedhetett. Az ügyek legnagyobb részében ugyanis vezérigazgatósági döntést kellett kérnie, amit a különleges helyzet érthetően hozott magával. Egy közbeeső, igazgatósági hatáskörrel felruházott szerv beiktatása ezek szerint a visszacsatolt területek postai szervezése szempontjából az első időszakban indokolatlan és az ügyek vitele szempontjából káros volt. Első időszak alatt értjük az előkészítést, valamint a postaszervek átvételének, az átvett alkalmazottak illetményeinek, nyugilletményeinek megállapítására, utalványozására, a postaforgalom és járatí összeköttetések megállapítására, e keretek átmeneti kitöltésére, a legfontosabb általános elvi kérdések rendezésére szükséges időtartamot, amelynek eltelte után a felszabadult területek igazgatását elsőfokon már nemcsak névleg, de tényleg is átvehette volna az újonnan szervezett postaigazgatóság, vagy más már meglévő kerületi igazgatóság.

A szervezést vezérigazgatósági hatáskörben végző csoport vagy kirendeltség az előkészület időtartama alatt Budapesten, a visszacsatolt területek tényleges átvételének kezdetével pedig e terület olyan központi fekvésű városában működhetett volna, ahonnan könnyen és gyorsan irányítható a további szervezés munkája.

Ami a személyi és anyagellátást illeti, két dologra szeretnék rámutatni.

A személyzeti ellátás szempontjából elsőrendű fontosságúnak mutatkozott — amint már említettem — a kirendelendő személyzet kellő időben történő kijelölése, a kijelöltek kirendelésére vonatkozó rendeleteknek továbbításra kész állapotban való tartása, a napidíjak, útiilletmények utalványozásának formai előkészítése, az utalványozás módjának előre való megállapítása abból a célból, hogy a személyzet kellő anyagi felkészültséggel egyetlen intézkedésre a szükséges helyen rendelkezésre álljon.

A hivatalok felszerelésének és anyagellátásának biztosítása szempontjából a Felvidéken alkalmazott típus-csomagok jól beváltak ugyan, de az anyagellátás gyorsabbá és könnyebbé tétele érdekében a követettnél célszerűbb eljárást is előkészíthettünk volna. A helyzet ugyanis az volt, hogy külön csomagban (ládában) voltak az értékcikkek, külön csomagban a nyomtatványok, ismét külön-külön csomagban a posta-

takarékpénztári nyomtatványok, az irodaszerek, a festék, címtábla, a zászló, a tartalékszák, a zsákbontókules, a bélvégző, a fakalapács, a különböző kartonra nyomott feliratos táblák stb. Ezeket a hadtestek mellett működő postaigazgatósági kirendeltségeknél — rendszerint szűk férőhelyeken — egyenként kellett egy-egy hivatal részére összeszedni, zsákolni, az átvett anyagokról elismervényt készíteni s ha mindehhez hozzáveszem, hogy a szervező biztos naponként nem egy, hanem két, esetleg három hivattal is megnyitott s ugyanakkor, egynél többet az igazgatósági kirendeltséghez beosztott biztosok közül többen igyekeztek összeszedni a szükségelt anyagot, nyilvánvaló, hogy egyrészt az anyagok kezelése nem lehetett a szükséges mértékben biztonságos, másrészt a biztosok időtrábló olyan munkát végeztek, amely kellő előkészület esetében könnyen elkerülhető lett volna.

Elkerülhették volna pedig azzal, ha ezeket a típuscsomagokat és egyéb anyagokat (kivéve az értékcikkládákat) már az előkészület során hivatalonként külön-külön zsákba helyezték, a zsákot lezárták, a zsák fülére és az értékcikkládára feljegyezzük annak a hivatalnak a nevét, amely részére az anyagzsák és az értékcikkláda készült, az értékcikk és anyagkészlethez előre átvételi elismervényt (bizonylat — ellenbizonylat mintájára) készítünk s azt az elkészített készlethez mellékeljük. Ha a hivatalok részére így egyenként előre elkészítettük volna a szükséges értékcikk és anyagellátmányt, felesleges munkától mentesítjük a biztosokat, időt nyerünk, ami egyike a legfontosabb követelményeknek, az anyagkezelést biztonságosabbá tesszük, végül elkerüljük annak lehetőségét, hogy különösen az anyagellátmányból fontosabb dolgok lemaradjanak, ami megint csak felesleges adminisztrációt tett szükségessé és a már felsoroltakon kívül a rend és céltudatos munka nagyobb lehetőségét nyithatta volna meg. Ebben az esetben a biztos kikapcsolható lett volna az értékcikk és anyagellátmány átvételének elismeréséből, mert az átvételt közvetlenül az érdekelt hivatalvezető (adminisztrátor) ismerhette volna el, ami megint csak megkönnyíti a biztos helyzetét a helyszínen. A múltban mindezt nem volt lehetőség.

A postai szervek felderítésének, átvételének, megnyitásának üteme függ a rendelkezésre álló biztosok számától, a megszervezendő terület nagyságától, e terület postai szerveinek számától, az úthálózat minőségétől és sűrűségétől, a rendelkezésre álló járművek használhatóságától stb.

A visszacsatolt területek postai megszervezésének gyors üteme különleges fontossággal bír, mert a posta, mint a hírközlés legfontosabb szerve, országos érdekek hordozója. Honvédelmi, gazdasági és államigazgatási szempontból nem lehetett közömbös, hogy a visszacsatolt területek postaszervei feladatuk ellátását a felszabadulás napján azonnal, vagy pedig csak napok múlva kezdhetik meg. Erre való tekintettel a postaszervek minél gyorsabb átvétele és berendezése érdekében a biztosokat nagyobb számban lehetett volna munkába állítani. A biztos részéről megkívánt egyéni tulajdonságokat az önállóságban, gyors

elhatározóképeségben és felelősségvállalásban jelölhetnénk meg. Ezeknek a kívánalmaknak érvényesítésére egyébként a biztos részben kényszerítve is volt a tulajdonságok kifejllesztésére a visszacsatolt területek postai megszervezésének munkája jótékony hatást gyakorolt. A biztosoknak a megszervezendő terület nagyságához, az átveendő postaszervek számához és az úthálózathoz viszonyított munkabeosztása, az ütem gyorsítása és a szervezés előrehaladásának minden irányban való egyöntetűsége szempontjából nem közömbös. A gyors munka lehetőségét nagyban elősegítik a sebesmozgású és jól használható gépkocsik, a tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy a nagy befogadóképességű társas gépkocsik használata csak azokban az esetekben vált be, amikor kincstári postahivatalok személyzetét és felszerelési anyagát, vagy több alkalmazottal dolgozó nagyobb postamesteri hivatal személyzetét és felszerelését kellett szállítani. Egyébként a sokkal gyorsabb mozgású kis gépkocsik használata a célszerű. Volt olyan elgondolás is, hogy egy-egy társasgépkocsi egy útvonal mentén fekvő 5—6 hivatal személyzetét és anyagát szállítsa a biztosokkal együtt és térti útjában vegye fel és szállítsa vissza a biztosokat kiinduló állomásokra. Ez az elgondolás több szempontból hátrányos s éppen ezért gyakorlati kivétel szempontjából nem vált be. A biztosok ugyanis ennek az elgondolásnak érvényesítése következtében csak egy-egy hivatal átvételét végezhették el egy nap alatt, holott 2—3 hivatal átvételére is lehetőség nyílik, ha a biztos szabadon mozoghat. Azonkívül gépkocsibaeset, motorhiba, vagy egyéb akadály esetén nem egy, hanem 5—6 biztos kénytelen az időt tétlenül tölteni. Legjobban voltak használhatók az olyan gépkocsik, amelyek 3—4 személy és a szükséges szerelvények befogadására alkalmasak. A távolabbi pontokon lévő postahivatalok átvételénél, amikor egy-egy hivatal átvétele a hosszú út miatt egésznapos elfoglaltságot jelentett, jól beváltak az egykőbméteres gyorsjáratú gépkocsik, ha a biztoson és a szerelvényen kívül csak egy személy szállításáról volt szó. Bár hosszú úton a kocsi karakterületében való utazás testi kellemetlenségekkel jár, ez azonban annál, aki csak egy utat tesz, nem jelent elviselhetetlen áldozatot.

Időnyerés szempontjából igen fontos az átveendő hivataloknak a biztosok közötti célszerű szétosztása, mert egymástól távoleső hivatalok egynapon történő átvételére való kijelölése a biztos felesleges fárasztását is jelentette, aki emellett idejének javarészét utazással töltötte. A beosztást a területrészek felszabadulásának időpontja befolyásolta ugyan, mindamellett célszerű lett volna arra törekedni, hogy egy-egy kirendeltség biztosai a kijelölt kerület egész szélességében, de a fontosabb gócpontok figyelembevételével kezdjék meg szervező munkájukat és nyomuljanak előre. Természetes, hogy ezt az elvi elgondolást a már említett körülményeken kívül az útviszonyok is befolyásolják.

A biztosok az étvett alkalmazottak okiratainak bevonásával nem jártak el egyöntetűen, ami későbbben az illetmények és nyugdíjak megállapítása és folyósítása szempontjából rendkívüli nehézségeket okozott. Nehézségeket okozott ez ezenkívül a tényleges létszám megállapításánál

és az átvett személyzet jogviszonyainak megismerésénél is, ami újabb és újabb nehézségeket és idővesztéseket jelentett. Egyes biztosok az okiratokat kirendeltségük vezetőjének, mások a felszabadult területek igazgatóságának, vagy a kassai igazgatósági kirendeltségnek küldték el, némelyek az okiratokat csak részben vonták be, vagy egyrészüket ide, másrészüket pedig oda küldték. Végeredményben az átvett alkalmazottak valamennyi okiratának a kassai igazgatósági kirendeltséghez kellett kerülni, de mielőtt odajutottak, nagyrésztben megjárták már a hadtestparancsnokság mellett működő kirendeltségeket és a felszabadult területek igazgatóságát is, holott az okiratokra érdemi munka céljából sem az egyiknek, sem a másiknak szüksége nem volt. Célszerű lett volna ha a biztosok az átvett alkalmazottak valamennyi személyi és szolgálati okiratait bevonták s azokat minden más szerv mellőzésével egyenesen az illetmények és nyugdíjak utalványozására és számfejtésére illetékes kirendeltség címére küldték volna el. Természetes, hogy az átvétel végrehajtását foganatosító egyes kirendeltségeknek ismerniök kellett az átvett kerület személyzeti viszonyait, de ehhez nem volt szükségük az átvett alkalmazottak személyi és szolgálati okirataira, mert erre elegendők lettek volna az egyes szervek átvételével kapcsolatban készített jegyzőkönyvek. A Felvidéken átvett alkalmazottak jogviszonyainak rendezését nagymértékben hátráltatta az a tény, hogy a volt csehszlovák posta szervezetével, jogállásával és rendszerével kellő időben nem ismerkedtünk meg. A kárpátaljai területek visszacsatolása alkalmával már voltak e tekintetben ismereteink s így az ott átvett személyzet jogviszonyainak átmeneti rendezése könnyebb feladat volt.

Jobban ismertük a német, az amerikai, vagy a svájci posta szervezetét, mint a volt csehszlovák posta jogrendszerét. Tanulmányutakat a tőlünk messzefekvő államokban tettünk, amelyek feltétlenül szükségesek és amelyeknek haszna kétségtelen, de a tapasztalatok igazolják, hogy legalább olyan hasznát vettük volna a volt csehszlovák államban megtenni elmulasztott tanulmányutaknak is.

Gondolok itt azokra az ismeretekre is, amelyek könyvekből, rendeletekből, törvényekből és más kínálkozó módon megszerezhetők lettek volna.

Nem lesz végül talán szükségtelen rámutatni arra, hogy a felszabadult területen a normális forgalom csökkentése és bénítása olyan esetekben, amikor fontos érdekek veszélyeztetéséről nem lehetett szó, feltétlenül szükséges volt-e? Gondolok itt példaképen és elsősorban a helyi távbeszélőforgalom betiltására.

A fentiekben néhány olyan kérdést igyekeztem érinteni, amelyek tárgyalása talán alkalmas lehet arra, hogy a jobb eléréséhez vezető utat egy lépéssel megrövidítse.

Az aranyfrank és a pengő.

Irta: Dr. LUKASZ ALFONZ m. kir. postasegdtitkár.

Le Franc-or et le pengő. Par M. le Dr ALFONZ LUKASZ, Aide-Secrétaire de poste.

Comme suite à son article précédent, l'auteur fait une comparaison entre le franc-or, unité monétaire des dispositions de la Convention et des Arrangements de l'Union postale universelle et le pengő. Il examine l'équivalent de la valeur réelle entre ces deux monnaies. Selon l'art. de loi XXXV:1926, un pengő représente 0.26315789 grammes de l'or pur; sur la base de l'or, un franc-or correspond donc à 1.1032258 pengős. Dans le service de la poste hongroise, cet équivalent arrondi à 1.12 pengős a été employé pour la conversion en pengős des taxes exprimées en franc-or. Sur la base de ce taux de conversion, l'administration hongroise a toujours pu acheter les devises nécessaires à la liquidation de ses dettes. En 1936, cette situation a subi un changement essentiel. Pour pouvoir acquérir l'équivalent d'un franc-or en monnaie étrangère, l'Administration devait payer 1.65 à 1.66 pengős (différence de 50%). En même temps, elle aurait été contrainte d'augmenter ses taxes; toutefois, en vue de sauvegarder les intérêts des usagers, seulement quelques taxes ont été augmentées (de 25% les surtaxes des correspondances-avion dans le trafic européen, de 50% les surtaxes des relations d'outre-mer, de 25% des taxes téléphoniques et télégraphiques exprimées en franc-or). Le maintien des anciennes taxes causait une perte considérable à la poste. Quelques tableaux montrent les chiffres y relatifs. Entretemps, la valeur du dollar a augmenté en rapport avec le pengő. L'équivalent d'un franc-or est devenu 1.87 pengő. La balance des paiements internationaux de la poste hongroise a empiré. La mise au jour des taxes augmentées ne pouvait plus être différée. L'Administration hongroise a fixé, depuis le 1er janvier 1940, l'équivalent d'un franc-or à 1.66 pengős, également à toutes les taxes basées sur le franc-or. Les taxes respectives du service des colis postaux, des services télégraphiques et téléphoniques ont été, en conséquence, élevées; les autres taxes sont restées toutefois invariables eu égard à la réduction générale des taxes entrant en vigueur le 1er juillet 1940 par suite des dispositions de la Convention et des Arrangements de Buenos Aires.

A Magyar Posta legutóbbi számában szó volt a nemzetközi postai és távközlési forgalomban használt pénzegységről, az aranyfrankról. Megállapítottuk, hogy az aranyfrank maga ma már nem fizetési eszköz, hanem csak bizonyos meghatározott finomságú és mennyiségű arany. Az aranyfrankban kifejezett számadások kiegyenlítése rendszerint valamely meghatározott állam pénznemében történik. Vizsgáljuk meg, hogy ezeknek a pénzeknek a valóságos értéke mily arányban van a pengőnek az aranyfrankhoz való aranyegyenértékéhez.

Az 1926. évi XXXV. törvénycikk megállapítja, hogy egy pengő 0.26315789 gramm tiszta aranyat képvisel. Mivel az aranyfrank 10/31, azaz 0.2903225806 gramm súlyú és ugyancsak 0.900 finomságú arannyal egyenlő, az aranyalapon átszámítva 1 aranyfrank 1.1032258 pengőnek felel meg.

A posta ezt az egyenértéket 1.12-re kerekítette ki s ezt használta az aranyfrankban kifejezett díjaknak pengőre való átszámításakor. Az e kulcs alapján beszedett pengőösszegeken egy-két százalékos árfolyam-ingadozástól eltekintve, mindig meg tudta vásárolni az aranyfranktartozásaihoz szükséges devizákat is, mert ezeknek az árfolyama a Magyar Nemzeti Bank jegyzésében az aranyértékhez igazodott. E pénznem a háború után 1933-ig az Egyesült Államok dollárja volt. Az aranyegyenérték alapján kiszámították, hogy 1 aranyfrank 0.192957 dollárral egyenlő. És valóban az 1927—1932 közötti időben a Magyar Nemzeti Bank a dollárt 5.72—5.74 pengővel jegyezte, tehát 1 aranyfrank kiegyenlítéséhez szükséges kb. 0.19 dollár a postának 1.08—1.10 pengőbe került. 1933 tavaszán a dollárt az Egyesült Államokban leértékelték. Az árfolyam hosszabb ideig ingadozott, ezért az államok a dollár helyett más oly pénznemet kerestek tartozásaik kiegyenlítésére, amely megfelelt a nemzetközi postaszereződésben megkövetelt feltételeknek. Ily pénz volt a svájci frank és a francia frank. A svájci frank aranyértéke ekkor teljesen meggyezett az aranyfrankéval. Ennek megfelelően 1 svájci frank árfolyama akkoriban 110.80—111.65 pengő volt. A francia frank aranyegyenértéke úgy viszonylott az aranyfrankhoz, hogy 4.9249 francia frank felelt meg 1 aranyfranknak. A francia frankot 1933—36-ban a Magyar Nemzeti Bank 0.2248 árfolyammal jegyezte, tehát egy aranyfranknak megfelelő deviza 1.107 pengőbe került.

Közben 1932 óta a Magyar Nemzeti Bank a valuta- és devizaforgalomban mind a vételnél, mind az eladásnál bevezette a felárrendszerét. Ez azt jelenti, hogy a hivatalos árfolyamot a pengő régi értéke alapján állapítja meg, de ehhez az árfolyamhoz az alapárfolyam bizonyos százalékat számítja felár címén. E felár a dollárnál, a svájci és francia franknál 1936-ban már 50 százalékra emelkedett a vételi és 53-ra az eladási árfolyamban. A Nemzeti Bank azonban 1936 február hó végéig ezt a felárat a postának nem számította fel, tehát az aranyfranktartozások kiegyenlítéséhez szükséges devizát a posta eddig az időpontig kb. 1.10-es értéken vásárolhatta. 1936 március 1-től a Nemzeti Bank pénzügyi politikai okokból kénytelen volt a felárrendszert a postával szemben is életbeléptetni. Csupán azt a kedvezményt adta, hogy a vásárolt devizákat 53 helyett 50 százalékos feláron bocsátja a posta rendelkezésére. Ettől az időponttól kezdve tehát a magyar postának egy aranyfranknyi tartozás kiegyenlítéséhez szükséges devizáért, amely ekkor a svájci és a francia frank volt, az eddigi 1.10 helyett 1.65—1.66 pengőt kellett fizetnie. Ugyanez maradt a helyzet akkor is, amikor a svájci és a francia frank értékcsökkentése után a dollárban való fizetésre tértek át az igazgatások. A dollár és az aranyfrank aranyegyenértéke 1 dollár = 3.061 frank. A dollár árfolyama 3.40 pengő + 50% felár körül lévén, 1 aranyfrank értékű dollár kb. 1.66 pengőbe került.

E nagy árfolyamkülönbség ellenére a posta a fenti időponttól kezdve csak egyes szolgálati ágakban és általában 50 százaléknál jóval kisebb mértékben emelte az aranyfrank pengőegyenértékét.

A levélpostai díjakat, az értéküldemények díjait, az utalvány- és

utánvételi díjakat, a csomagdíjakat, valamint az e küldeményekkel kapcsolatos mellékdíjakat egyáltalán nem emelte, tehát itt továbbra is az 1.12 átszámítási kulcsot alkalmazta. A légipostai díjakat az európai forgalomban 25, az Európán kívüli forgalomban 50 százalékkal emelte fel. A táviratok és a távbeszélgetések aranyfrankban kifejezett díjait 1.40 pengős átszámítási kulccsal szedte be. Itt tehát az emelés 25 százalékos volt. Erre az eljárásra a következő okok késztették a postát:*)

A csomagforgalomban a külföldre szóló csomagok átszállítási és végdíjáért az idegen postai igazgatásoknak fizetett devizát a magyar posta fedezni tudta azokból az összegekből, amelyeket a külföldi eredetű csomagok végdíja és főleg a Magyarországon át szállított küldemények átszállítási díja fejében kapott. A csomagforgalom valutamérlege 1935—1937. évben annyira egyensúlyban volt, hogy évenként mindössze néhány ezer aranyfrank volt a többlet vagy hiány. Annak megvilágítására, hogy ez mily átmenő forgalmat jelent, még kell gondolnunk azt, hogy egy külföldről Magyarországra küldött vagy rajtunk átszállított csomagért csak egy díjrészt (végdíjat vagy átszállítási díjat) kapunk, viszont a külföldre szóló csomagok után, a szomszédos államokkal való forgalmat kivéve, annyi díjrészt kell fizetnünk, ahány ország a szállításban érdekelve van.

Ez a kedvező eredmény Magyarország földrajzi helyzetéből eredt. Az ország szerencsés földrajzi fekvésénél fogva egyrészt Cseh-Szlovákország, valamint más, tőlünk északra fekvő államok és a Balkán, valamint a közeli kelet, másrészt Románia és a nyugati államok (Ausztria, Németország stb.) között jelentős átmenő forgalmat bonyolított le a magyar posta. Mivel így valutaszükségletét fedezni tudta, lemondott a díj-emelésről. Ezzel feláldozta a külföldi csomagforgalomból eredő bevételének jelentős részét, mert az egyes külföldre szóló csomagok aranyfrankban megállapított díjának pengőegyenértékét is 1.12 átszámítási kulccsal szedte be a közönségtől, holott a kiegyenlítéshez szükséges devizát felárral, tehát 1.66-os aranyfranknak megfelelő árfolyamon szerezte be. Ezt az áldozatot a posta elsősorban a külföldre irányuló kereskedelem támogatása érdekében hozta.

A levélpostai forgalomban a posta nem emelte fel a díjakat, mert itt devizát nem kellett vásárolnia, sőt a levélpostai küldemények átszállítási díja fejében évi 60.000—100.000 pengő bevétele volt. Azonfelül a nemzetközi forgalomban levélpostai díjaink amúgy is elég magasak voltak megállapítva. Hasonló okokból nem emelték a díjakat az érték-, utánvív- és utánvételi forgalomban sem.

A táviró- és távbeszélőszolgálatban szintén jelentős átmenőforgalmat bonyolított le Magyarország. Mégis itt tartozó volt a valutamérleg. A posta tehát e szolgálati ágakban kénytelen volt díjait felemelni. De ezt is csak oly mértékben tette, hogy a bevételi többletből fedezni tudja annak a devizaszükségletnek a felárát, amely a bevételként szerzett

*) Az 1936. évi díjváltozásról I. dr. Forster Károly: Valutapolitikai kérdések a postánál c. cikkét a Magyar Posta 1936. évi 5. számában.

deviza levonása után fennmarad. Ezért a díjakat a távközlési szolgáltatásban 50 százalék helyett csupán 25 százalékkal emelte.

A légipostai forgalomban a díjemelést a devizamérleg alakulása alapján állapították meg.

A posta aránylag kedvező valutáris mérlege három éven keresztül állandó maradt. 1935—37. évben a mérleg egészen jelentéktelen ingadozást mutatott, s a devizahiány ezekben az években 340.000 és 370.000 aranyfrank között mozgott. Ebben az időben a távközlési szolgálati ágakban és a légipostánál bevezetett díjemelésből bőven fedezni lehetett az említett devizasükséglet felárát.

A forgalom alakulása azonban újabb időben jelentősen megváltozott. Ausztriának a Németbirodalomhoz való csatlakozása, majd pedig a Cseh-morva védnökség bekebelezése után sok állam a Balkán felé és ellenkező irányban eddig Magyarországon át szállított csomagokat, valamint a magyar igazgatás által közvetített táviratokat és távbeszélgetéseket a volt Ausztrián át átmenő díj nélkül tudja továbbítani s ezzel meg tudja takarítani egy átszállító országnak szóló díjakat. Azonfelül még egy körülmény befolyásolta károsan devizamérlegünk alakulását. Ez a körülmény az volt, hogy Magyarországból a külföldi államok jó részébe sokkal olcsóbban lehetett telefonálni, mint onnan ide. Míg ugyanis a fontosabb külföldi valuták értéke a Magyar Nemzeti Bank felára szerint is 50 százalékkal emelkedett, a távbeszélődíjakat a posta csak 25 százalékkal emelte. A különbség azonban tulajdonképpen sokkal nagyobb volt. Volt ugyanis idő, amikor a pengőbankjegy egyes külföldi országokban lényegesen kevesebbet ért az itteni felárral együtt számított hivatalos árfolyamnál. Az állandó összeköttetésben álló üzletfelek tehát megegyezhettek abban, hogy a hívásokat a külföldi üzlettárs helyett is mindig a magyar fél kezdeményezze. Az árfolyamnyereséget pedig vagy pengőben küldték meg a magyar érdekeltnak, vagy pedig valutában külföldön tartották rendelkezésére. Így mód nyílt arra, hogy lelkiismeretlen egyének a magyar állam devizamérlegének lerontása árán külföldön a Magyar Nemzeti Bank kikerülésével valutakövetelésekre tegyenek szert.

Az említett okok következtében csupán a távbeszélőforgalomban az eddigi 180.000—200.000 aranyfrankos kiadási többlet 1938-ban 420.000 frankra emelkedett. A posta teljes nemzetközi fizetési mérlege pedig ebben az évben már 734.000 aranyfrank hiányt tüntetett fel, holott az osztrák csatlakozás is csak március óta érezte a hatását. A mai különleges körülmények között az átszállításból eredő bevételnek még további csökkenésével kell számolni, tehát a fizetési mérleg még rosszabb lesz. A devizafizetési mérleget még kedvezőtlenebbé teszi egy igen jelentős másik ok is. A magyar posta, mint már említettük, 1936. októberére óta az aranyfrankban kifejezett tartozásokat dollárban fizeti meg. A dollár árfolyama ettől az időponttól kezdve a múlt év nyaráig 3.37—3.42 pengő között ingadozott. A posta tehát kb. 1.66 pengőért jutott egy aranyfrank kiegyenlítésére szükséges devizához. A háború kitörése óta a dollár a nemzetközi pénzpiacon jelentős árfolyamemelkedést ért el,

s ezért a Magyar Nemzeti Bank is már hónapok óta 3.81 körül jegyzi. Ehhez az 50 százalékos felárat hozzáadva 1 dollár 5.72 pengőbe kerül. Ennélfogva a magyar postának 1 aranyfrankos nemzetközi tartozás kiegyenlítéséhez szükséges devizaért 1.87 pengőt kell fizetnie.

Annak szemléltetésére, hogy a posta e helyzet következtében 1938 végén a nemzetközi forgalomban már mekkora áldozatot hozott a közönség érdekében, az alábbiakban néhány példát hozunk fel. A példákban olyan országokat sorolunk fel, amelyekkel jelentősebb forgalmunk van. Azokkal az országokkal való forgalomban, ahol a díj távolsági körzetek szerint változik, a Budapest és az illető ország fővárosa közötti díjakat vettük figyelembe.

I. Egy 10 kilogrammos közönséges csomagért a magyar posta a következő összegeket szedte be és fizette ki átszállítás és végdíj címén: (A feladáskor szedett kulcs 1 aranyfrank = 1.12 pengő.)

Ország	Beszedett díj pengő	Továbbadott díj		A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett	
		aranyfr.	pengő		bevétel	ráfizetés pengő
Franciaország	6.40	3.70	6.92	2.—	—	—52
Jugoszlávia	3.65	2.25	4.21	1.—	—	—56
Nagybritannia	8.05	5.15	9.64	2.—	—	1.59
Németország	2.25	1.—	1.87	1.—	—38	—
Olaszország	5.90	3.25	6.01	2.—	—50	—
Románia	3.65	2.25	4.21	1.—	—	—56
Svájc	5.05	2.50	4.67	2.—	—57	—
Egyesült Államok	14.35	10.80	20.20	2.—	—	5.85
Palesztina	10.20	7.10	13.28	2.—	—	3.08

II. Ugyanezekkel az országokkal egy tiszavas távirat díja a következőképpen alakult: (Beszedéskor 1 aranyfrank = 1.40 pengő.)

Ország	Beszedett díj pengő	Továbbadott díj		A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett	
		aranyfr.	pengő		bevétel	ráfizetés pengő
Franciaország	3.57	1.70	3.18	—85	—39	—
Jugoszlávia	2.24	—80	1.50	—80	—74	—
Nagybritannia	4.90	2.65	4.96	—85	—	—06
Németország	2.64	1.08	2.02	—80	—62	—
Olaszország	3.22	1.60	3.00	—70	—22	—
Románia	2.38	—85	1.59	—85	—79	—
Svájc	3.29	1.50	2.81	—85	—48	—
Egyesült Államok	21.98	8.10	15.15	7.60	6.83	—
Palesztina	19.60	12.50	23.38	1.50	—	3.78

III. A háromperces távbeszélgetés alakulása: (Beszedéskor 1 aranyfrank = 1.40 pengő.)

Ország	Beszedett díj pengő	Továbbadott díj		A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett	
		aranyfr.	pengő		bevétel	ráfizetés pengő
Franciaország	15.40	9.—	16.83	2.—	—	1.43
Jugoszlávia	5.88	2.70	5.05	1.50	— .83	—
Nagybritannia	26.11	16.65	31.14	2.—	—	5.03
Németország	9.10	4.50	8.42	2.—	— .68	—
Olaszország	13.44	7.80	14.59	1.80	—	1.15
Románia	5.88	2.40	4.49	1.80	1.39	—
Svájc	9.59	4.85	9.07	2.—	— .52	—
Egyesült Államok	138.27	94.76	177.21	4.—	—	38.94
Palesztina	119.—	81.—	151.47	4.—	—	32.47

Ezekből az adatokból kitűnik, hogy a csomag- és a távbeszélő-forgalomban néhány közelfekvő országnál egy-egy csomag vagy távbeszélgetés után az 1—2 frankos végdíj helyett mindössze néhány fillér volt a posta bevétele, a többi viszonylatban pedig lényegesen ráfizetett minden egyes küldeményre, illetőleg beszélgetésre. S mindez a külföldel való forgalomban, amely különleges berendezéseket és különlegesen szakképzett személyzetet kíván. A ráfizetés annál nagyobb volt, minél távolabb esett a rendeltetési ország. De ez természetes is, mert minél több a közvetítő igazgatás, annál több olyan devizát kell kifizetnünk, amelyet valódi értékénél alacsonyabban szedtünk be a közönségtől.

Valamivel kedvezőbb volt a helyzet a távirónál. Ezt annak is köszönhetjük, hogy a táviratok egy részét rádióon továbbítjuk s így aránylag nagyobb díjrész jut a magyar postának. De itt is a Nagybritanniába vagy Palesztínába szóló táviratokra már ráfizettünk.

Az említett körülmények: vagyis a magyar posta nemzetközi fizetési mérlegének romlása és az aranyfranktartozások kiegyenlítésére szolgáló dollár árfolyamának nagyfokú emelkedése miatt a posta eddigi nemzetközi díjtételeit többé nem tarthatta fenn, hacsak nem akart további igen súlyos ráfizetést vállalni. Az átszámítási kulcs alacsony volta miatt devizagazdálkodás szempontjából is aggodalmak merültek fel. Amikor már a Magyar Nemzeti Bank minden vonatkozásban áttért a felárrendszerre, s a MÁV is a személy- és áruszállításban régen teljes felárat szedett, lehetetlennek látszott, hogy az állam egyik szerve felár nélkül vagy az általánosnál alacsonyabb felárral bocsássa nemzetközi szolgálatait a közönség rendelkezésére.

A posta kétféle lehetőség között választhatott. Az egyik az lett volna, hogy az aranyfrankegyenértéket oly árfolyamon állapítsa meg, amennyibe az aranyfranktartozások kiegyenlítéséhez szükséges deviza, tehát a dollár kerül. Ebben az esetben az aranyfrank átszámítási kul-

csa 1.87, illetőleg a dollár esetleges további 1—2 százalékos árfolyam-emelkedésére számítva 1.90 lett volna. De ha a posta ezt a kulcsot alkalmazza, akkor tulajdonképpen nemcsak azt a díjrészt emelte volna, amelyet a külföldi igazgatásoknak átad, hanem a belföldi díjrészesedést is. Ezeket a díjakat azonban a posta nem kívánta felemelni. Világítsuk meg ezt a lehetőséget egy-két példával.

Egy Nagybritanniába szóló 10 kilogrammos csomag díja 7.15 aranyfrank. Ebből a magyar posta részesedése 2 frank, továbbad belőle 5.15 frankot. Az 1.12-es aranyfrankegyenérték megállapítása, tehát 1927 óta a magyar posta e két frankért 2.24 pengőt igényelt. Ha azonban a 7.15 aranyfrankot 1.87 átszámítási kulccsal szedi be, a kapott 13.38 pengőből 9.64 pengőt fordít az 5.15 franknyi továbbszállítási díj kiegyenlítésére, és a régebbi 2.24 fillér helyett tulajdonképpen 3.74 pengőt tart meg magyar szállítási díj fejében. Ugyanígy egy ugyancsak Nagybritanniába szóló tiszszavas táviratnál a —.85 franknak megfelelő 95 fillér helyett 1.59 pengőt, egy háromperces távbeszélgetés 2 frankos, azaz 2.24 pengős végdíja helyett akárcsak a csomagnál 3.74 pengőt szedne.

Ellene szólt még az 1.90-es kulcsnak az is, hogy ezzel igen nagy mértékben emelkedtek volna a díjak, így a csomagdíjaknál 70, a táviróés távbeszélődíjaknál közel 30 százalékkal.

Viszont meg kell említeni azt is, hogy ily arányú díjemeléssel a posta némi kárpótlást talált volna azokért az áldozatokért, amelyeket azzal hozott, hogy az eddig olcsó díjszabás alapján beszedett díjakat drága dollárral egyenlíti ki.

A másik lehetőség az volt, hogy a posta az aranyfrankot oly mértékben emelje, amily felárat a Magyar Nemzeti Bank az ú. n. nemes devizák után megállapít. Ez a felár 50 százalék és tulajdonképpen megfelel annak az értékcsökkenésnek, amelyet a pengő az egyébként minden vonatkozásban fenntartott aranyalaptól való eltérés folytán a Nemzeti Bank értékelésében is szenvedett. Másszóval a felár megállapításával a Nemzeti Bank is elismeri, hogy a pengő értéke a külföldi devizákhoz viszonyítva a felár mértéke szerint csökkent. Az 50 százalékos felár figyelembevételével 1 aranyfrank 1.6548387, kikerekítve 1.66 pengővel egyenlő.

A magyar posta 1940 január 1-e óta az aranyfrankban kifejezett összes nemzetközi díjakat ennek az átszámítási kulcsnak a figyelembevételével állapította meg.

Az 1.87 helyett az 1.66-os kulcsnak a választása az előbbiekből folyó két szempont figyelembevételével történt. Az egyik az, hogy a nemzetközi postai és távközlési díjak aranyfrankban vannak megállapítva, nempedig dollárban. A Magyar Nemzeti Bank külföldi vonatkozásban az aranyalaptól 50 százalékkal tért el. Ezért ennél magasabb egyenérték megállapítása elvi okokból nem kívánatos. (Itt kell megjegyeznünk azt, hogy a pengő belföldi értékelésében a pengőtörvény életbeléptetése óta nincs változás.) A másik szempont az volt, hogy a posta az aranyfranknak most megállapított átszámítási kulcsa (1.66) és a dollárért fizetett 1.87-es árfolyam közötti különbözetet jórészt fedezni

fojja abból a bevételi többletből, amelyet onnan szerez, hogy a belföldi díjrészért is 1.12 helyett 1.66 pengőt szed aranyfrankonként.

Az új rendelkezés következtében a postaforgalomban eddig érvényben volt 1.12, a távközlési forgalomban alkalmazott 1.40, valamint a légipostánál használt kétféle aranyfrank átszámítási kulcs érvényét veszítette és helyébe a nemzetközi forgalomban egységesen az 1 aranyfrank = 1.66 pengő egyenérték lépett. Vizsgáljuk meg az új egyenérték teremtette helyzetet először azokban a szolgálati ágakban, amelyeket eddig nem tárgyaltunk részletesen, mert ezeknél — devizára nem lévén szükség, — nem volt díjemelés.

A külföldre szóló levelek díja az 1.12-es egyenértéket véve alapul, az egész világon Venezuela után Magyarországon volt a legdrágább, mert egy 20 grammig terjedő súlyú levél díja 35.7 centime volt (Venezuelában 36.2 centime). De már az utánunk következő Lengyelországban csak 31.9, Németországban pedig 31 centime a díj. (Érdekes lesz talán megemlíteni, hogy az alsó határt Argentína [13.9] és Ausztrália [14.6] képviseli.) Az új egyenérték alapján 24.1 centime a 40 fillér értéke, de még ezzel az átszámítással is a drágább díjú országok közé tartozunk.

A levélpostai díjakat, valamint az egyéb szolgálatok díjait tudvalevőleg a nemzetközi postaszerződés állapítja meg. Tekintettel arra, hogy az 1939. tavaszán Buenos-Airesben tartott postakongresszuson több díjat leszállítottak és e díjak ez év július elsején életbelépnek, a magyar díjakat már az új díjakhoz lehet viszonyítani. A lényegesebb díjakat az alábbi összehasonlító táblázat tünteti fel. A díjakat az új egyenérték alapján számítottuk át pengőre.

Küldemény	Fényleges díj	Alapdíj		Beszedhető			
				legkisebb díj		legnagyobb díj	
				centime	fillér	centime	fillér
Levél: 20 g-ig	40	20	33.2	16	26.6	28	46.5
további 20 g	20	12	19.9	9.6	15.9	16.8	27.9
Levelezőlap	20	12	19.9	1.6	15.9	16.8	27.9
Üzletipapír	6	4	6.6	3.2	5.3	5.6	9.3
Nyomtatvány } 50 gr-ként							
Áruminta							
Kiscsomag 50 g-ként	16	8	13.3	6.4	10.6	11.2	18.6
Ajánlási díj	50	—	—	—	—	40	66.4
Tértivevény	50	—	—	—	—	30	49.8
Tudakozvány	60	—	—	—	—	40	66.4
Expresszdíj	80	—	—	—	—	60	99.6
Válaszdíjszelvény	64	—	—	28	46.5	—	—
Igazolójegy	100	—	—	—	—	70	116.2

Ezeknél a díjaknál a posta az új egyenérték megállapításával elérte azt, hogy a díjak a nemzetközi szerződésben megállapított határok között vannak és sem a megállapított alsó, sem a felső határt nem lépik át. A 20 grammig terjedő levél és a kicsomag díja az alapdíj és a megállapított felső határ, a többi levélpostai küldemény díja pedig az alapdíj és az alsó határ között van. A mellékszolgáltatások díjai valamivel a megengedett maximum alatt vannak.

Ezekben a díjakban tehát változtatásra nincs szükség. A levélpostánál amúgy sem igényel a posta devizát, sőt átszállítási díj címén eddig jelentős követeléseik voltak.

A légi postánál az eddig szedett pótdíjak teljesen fedezik a szükségletet.

A következőkben arról közlünk táblázatot, hogy az új egyenérték életpeléptetése következtében mely díjak maradnak meg a magyar postának egy-egy külföldre szóló tízkilogrammos csomag, tizszavas távirat és háromperces beszélgetés után, figyelembevéve azt, hogy a díjakat 1.66-os kulccsal szedi be és a tartozásai fizetéséhez szükséges devizát 1.87-es árfolyamon vásárolja:

Ország	Csomag		Távirat		Távbeszélgetés	
	A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett bevétel pengő	A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett bevétel pengő	A magy. postának járó díjrész aranyfr.	E helyett bevétel pengő
Franciaország	2.—	2.55	—85	1.05	2.—	1.43
Jugoszlávia	1.—	1.19	—80	1.15	1.50	1.93
Nagybritannia	2.—	2.23	—85	—85	2.—	—0.18
Németország	1.—	1.45	—80	1.10	2.—	2.37
Olaszország	2.—	2.71	—70	—82	1.80	1.15
Románia	1.—	1.19	—85	1.23	1.80	2.49
Svájc	2.—	2.80	—85	1.09	2.—	—13.27
Egyesült Államok	2.—	1.04	7.60	10.95	4.—	2.30
Palesztina	2.—	1.83	1.50	—0.14	4.—	—10.37

A táblázatból kitűnik, hogy a magyar posta a csomag- és táviróforgalomban nagyjából ugyanazokat a végdíjakat kapja ma, mint a felárrendszer bevezetése előtt. A csomagforgalomban a távolsággal csökken ugyan az arány, de ez csak a csekélyebb tengerentúli forgalomban száll le az erősebb mértékben. A távirónál a rádióösszeköttetések miatt ezt a csökkenést nem tapasztaljuk. Itt az átlag rendszerint a régebbi részesedés fölött van. A távbeszélőforgalomban a közelfekvő országokkal szintén nagyjából változatlan a helyzet, a távolabbbfekvőkkel azonban

jelentékenyen rosszabb. Egy római beszélgetésért mindössze 1.15 pengőt kap a magyar posta, az angliai vagy tengerentúli forgalomban pedig még rá is fizet minden beszélgetésre. Igaz viszont, hogy a tengerentúli beszélgetések száma nem nagy.

Mindazonáltal a mérleg az 1936. előtti idővel összehasonlítva mégsem kedvezőtlen. Egyik-másik viszonylatban az egyes küldeménynél vagy beszélgetésnél a régebbinél kevesebb ugyan a posta bevétele, vagy rá is fizet, de ez a hiány fedezetet nyer azzal, hogy a külföldről érkező és a Magyarországon át közvetített küldemények vagy beszélgetések díjrészéért járó devizákat is a régebbi 1.12 helyett magasabb árfolyamon tudja a posta értékesíteni. Végeredményben tehát a posta pénzügyi érdekei az új egyenérték bevezetése révén teljes mértékben meg vannak védve a nélkül, hogy a belföldi fizetőeszközök árfolyamemelkedésével járó többletkiadást teljes mértékben a közönségre kellett volna háritani.

Adatok a budai posta történetéhez.

Irta: Dr. MONUS FERENC m. kir. postahivatali igazgató.

Quelques données à l'histoire de la poste de l'ancienne Bude. Par M. le Dr FERENC MONUS, Directeur du bureau.

Après la reprise de Bude, cette ville devenait le centre des postes de l'ancienne Hongrie. En 1688, Bude recevait un maître de poste hongrois dans la personne de Péter Salgáry, conseiller de ville et en même temps, bourgmestre. Le nouveau maître de poste avait des tâches difficiles. Il devait réorganiser le service postal dans une ville détruite par le siège et assurer la liaison postale entre Vienne et la poste militaire. Le maître de poste de 1739 a écrit sous la signature le rang suivant: „Postarum Districtus Budenais Praefectus” ce qui prouve qu'il a rempli une sphère d'activité plus élargie. D'un „Schematismus” daté de 1803, nous pouvons voir que le personnel de la préfecture de poste à Bude consistait, outre le préfet de poste, de 5 officiers de poste et de 2 commis. A la préfecture de poste, il appartenait 64 bureaux de poste. Les diligences ont pris départ chaque jour, à 4 heures de l'après-midi pour Vienne où elles arrivaient le lendemain à 10 heures du soir. Au cours du 19e siècle, le service postal de Bude s'est rapidement développé.

Amikor Buda tornyain lehanyatlott a török félhold, az elpusztult városban hamarosan megkezdette szerény működését az első császári postaállomás is. Ez igen mostoha körülmények között indult. Nem csoda, mert a 17. század végén a törökuralom által nem érintett ú. n. felsőmagyarországi királyi terület postaigazgatásában és a posták kezelésében hihetetlen zavar uralkodott. A bécsi udvari kamara a magyarországi postákkal nem sokat törődött, mert a nagy távolság miatt intézkedései vagy későn, vagy sehogysen érkeztek meg. Pozsonyban, az ország

akkori székvárosában állomásozó főpostamester jogállása, a bécsi udvari postamesterrel nem volt rendezve s emiatt e két főtiszttség között állandó volt a súrlódás. Az udvari körökben nagybefolyású Paar család Magyarországra kiterjeszteni szándékolt hűbérjogi törekvései miatt nem lehetett a súrlódásokat elsímitani, mert a bécsi udvari kamara a Paar család törekvéseit eredményesen támogatta.

A züllött postai viszonyokból előállott helyzet olyan gátló körülményként jelentkezett, amely a kezdetleges magyarországi postaszervezet működését hónapokon át lehetetlenné tette.

Az elhanyagolt, elárvult, szomorú sorsban tengődő posták így a visszafoglalt Buda városát, az ország hajdani dicsőségének székhelyét természetes postai központnak kezdték tekinteni; innen vártak javuláshozó intézkedéseket. A postamesterek panaszaiikkal, kérelmeikkel most már nem Pozsonyba, vagy Bécsbe, hanem Budára fordultak. Tették ezt azért is, mert már az 1688. évben Buda város magyar postamestert kapott Salgáry Péter városi tanácsnok személyében, aki még ugyanezen évben postamesteri tisztsége mellett a város választott polgármestere is volt.

Salgáry nehéz feladat előtt állott: az ostrom alatt tönkrement városban a postaszolgálatot szervezni s tekintettel arra, hogy a megszálló katonasággal különféle hatóságok is helyezkedtek el a Várban, a Bécs felé irányuló hadiposta- és egyéb összeköttetést is sürgősen biztosítani kellett. A vonatkozó rendelkezéseket a pozsonyi postamester mellőzéseivel, egyenesen Bécsből kapta. Ez az intézkedés a dolog sürgős természetéből folyt. Nem volt idő ahhoz, hogy az ügyeket az ólomlábon járó posta úján előbb Pozsonyba, onnan Budára küldjék.

Budán a Vár egyes részein volt néhány lakható ház, ezekben helyezkedett el a Várparancsnokság és a többi katonai és polgári hivatal. Nem lehet kétséges, hogy a polgármesteri tisztséget is viselő Salgáry postamester hivatali helyisége is a várban volt. — Nagyon nehéz lesz megállapítani azt, hogy az első császári postaállomásnak hol volt a helyisége. (A mai előljárósági épület földszinti része 1692. évben épült.) Az a rendkívül becses és az 1695. évben készült összeírás, mely Buda város utcáit és tereit tüntette fel és mely összeírás azt is megjelölte, hogy az utcák és terek miért és honnan kapták nevüket, s ami talán támpontul szolgálhatna ennek a kérdésnek felderítésére, sajnos, elkallódott az idők zivatarában vagy megsemmisült.

Salgáry az egykori feljegyzések szerint az 1692. évben még mindkét tisztséget ellátta. Utóda a budai postamesteri állásban Franciscus Martinus Clar volt. Erről ad számot egy a Debrecen város levéltárában lévő egykorú feljegyzés az 1699. év derekáról. A feljegyzés így szól: „Die 17. Aug. 1699. Hortobágyi Veredárius Szabó Lőrincz, budai postamester Franciscus Martinus Clar Uram levelét producalja, mellyben erősen culpál bennünket, hogy az említett Veredáriussal nem jól bánunk. Persequáljuk, exequáljuk etc. A vád pedig nem való, hanem a mi földünkön szántott, vetett és a dézsmát, nónát kérjük rajta, másodsor, hogy bort nem engedünk árulni nékie.“ stb.

Ha a hortobágyi postamester az 1699. évben a budai postamesterhez fordult panaszával és Debrecen város tanácsa erős intelmekben részesült Budáról, úgy joggal következtethetjük, hogy a budai postamesternek már ebben az időben bizonyos közigazgatási ténykedése volt az ország többi postamesterei felett. Idők folyamán, még a 18. században így alakult ki a budai postaprefektúra, mint magasabb postai szerv, de a prefektus egyben a budai postahivatalt is vezette.

Clar Marton Ferenc után Haager Tamás névvel találkozunk, aki az 1739. évben neve alá ezeket írta: „Postarum Districtus Budensis Praefectus“. Ebben a megjelölésben már az is benn foglaltatik, hogy a budai főpostatisztség kiterjedtebb hatáskört töltött be. Személyzete egyébként, az 1722. évtől már kinevezett (kincstári) tisztviselőkből és szolgákból állott. A hivatali helyiségen a császári sasos postacímer hirdette a k. k. posta lényegét. — Az 1755—1762. évek postaprefektusi tisztségét Gössner József töltötte be.

1768. évből találtam egy feljegyzést, mely szerint a miskolci posta létesítésére vonatkozó iratokat a bécsi udvari kamara Budára küldte véleményezés végett Kósa Zakariásnak, a „magyarországi összes postaügyek felügyelőjéhez.“ Kérdés, vajjon Kósa a budai posta prefektusi tisztségét is ellátta-e vagy állása már elkülönített magasabb tisztség volt, mely esetben ez a felügyelőség volna alapja a későbbi budai postai igazgatóság kialakulásának.

Adatok vannak arra, hogy 1762. évtől Haager Frigyes Ernő volt a budai postaprefektus, aki az 1787-ben létesített első pesti fiók-posta vezetője is volt.

1782. évtől kezdve a budai posta prefektúra felett — úgyszólván a többiek felett is — a Budára átköltözött Helytartótanács állott, (ma belügyminisztérium épülete) de e legfőbb kormányzék postai hatásköre szűk határok között mozgott. Az 1813. évben történt e tekintetben kedvező változás.

Egy 1803. évi Schematismus“-ból a budai posta prefektúra személyzetét is megismerjük. És pedig: Prefektus: Finátsy Mihály, ellenőri állás üres. Postatisztek: Hermann Nep. János, Metz Antal, Bignió Károly, Lohrer Jakab, Schedl Ferenc. Tisztviselők: Satori Ferenc, Szunnetris Mátyás.

Már ebben az időben mind Budán, mind Pesten egy-egy fiókpostahivatal is működött, mint a prefektúra kirendeltsége.

Budán 1809. évben 3 tisztviselő dolgozott a fiókpostahivatalban, sőt egy postamesteri hivatal is létesült. Csekonics József viselte a postamesteri tisztséget még az 1819. évben is, aki mellett adminisztrátor működött. Csekonics utóda 1827. évig Hengelmüller Mihály, azután Notthas György, 1842. évtől pedig Strausz Vilmos volt.

Finátsy Mihály 1817. évben még viselte a prefektusi tisztséget. Finátsy után 1821. évtől Hermann Nep. János, 1833. évtől Biringer Mátyás volt prefektus, akinek nevével még 1847. évben is találkozunk.

A budai főpostahivatal a 18. század végén a Várból a Vizivárosba Buda második belvárosába költözött át. Erre azért volt szükség, mert e városrész ipari és kereskedelmi élete már ekkor élénk és mozgalmas volt. Itt tartották az országos-, heti- és napi vásárokat. A Várban lévő díkaszteriumok részére elegendő volt egy szűkebb keretek között működő posahivatal egy tisztviselővel, aki a postahivatal vezetője is volt. Ezt a tisztséget a prefekura létszámába tartozó Schedl Ferenc töltötte be, aki Toldy Ferencnek, irodalomtörténetírásunk első kiváló képviselőjének volt az atyja.

A budai posta prefekturához 1803. évben 64 postahivatal tartozott. Az ezek feletti ellenőrzés és felügyelet, 1722. óta pedig a postahivatalok bevételi számadásainak megvizsgálása, jelentős munkát adott a személyzetnek.

Arra nézve, hogy a vizivárosi és a budavári postahivatalok helyiségei hol voltak, csak a 19. század 40-es, illetve 70-es éveiből vannak eddig adataink. Az 1840-es években a vizivárosi postahivatalt már budai főpostahivatalnak nevezték. Az Iskola utca 630. sz. alatti házban állomásozott, a Gyorskocsi utca és az akkori Bomba (ma Batthyány) tér közelében a Biringer-féle családi házban. (Biringer Mátyás postaprefektus volt 1833—1847. években, Gyula előbb soproni, majd 1871. évben a kassai postaigazgatóság vezetője volt.)

A Biringer-ház ma Iskola utca 44. számnak felel meg. Sajnos, pár évvel ezelőtt lebontották s ma üres telek. Az Iskola utca szomszédságában lévő Gyorskocsi utcából indulak a gyorskocsik, malle posták, bagáziás szekerek. „Mindennap éppen délutáni 4 óraütéskor indul a gyorskocsi Budáról-Bétsbe, a hová a következő napon estvéli 10 órára és így 28 óra alatt felérkezik.“ — olvasható az egykori utasításban.

A Gyorskocsi utcában volt hosszú ideig a budai cs. kir. főpostakocsi hivatal, ahol 1847-ben 9 tisztviselő és 14 egyéb alkalmazott dolgozott. Az 1848—49 évi szabadságharc alatt a kormány átkeresztelte a kocsiposta főhivatalt „Közálladalmi szekér posta főhivatal“-ra, de hogy ez hol állomásozott, határozottan nem tudom, nagyon valószínű, hogy ugyancsak a Gyorskocsi utcában.

A szabadságharc leveretése után a főpostahivatalt az osztrák kormány a Vizivárosból a Várba helyezte vissza s a Vizivárosban csupán levélgyűjtő állomás (felvevő hivatal) működött. Az említett Biringerházat az 1870-es években még mindig „öreg postaháznak“ nevezték. Élőkerült a ház régi tervrajza is, melyből megállapítható, hogy az 1840-es évek budai főpostahivatala 6 tágasszobából állott, ebből 3 utcai, 3 udvari volt s az ablakok vasráccsal voltak ellátva.

A 19. század 70-es éveiben Budán a levélgyűjtő állomásokat szaporították, de már akkor érezték, hogy az élénk forgalmú Vizivárosban rendszeres postahivatalra volna szükség.

Csáky Géának, a budavári postahivatal gondnokának jelentéséből tudjuk, hogy az 1871. évben a Vizivárosban létesíteni tervezett fiókpostahivatalt az említett öreg postaházban kívánták elhelyezni, a hivatal azon-

ban költségkímélés céljából a budai harmincad épületben kapott helyiséget (ma Iskola u. 13.), ahol 1871. november 1-én Liebentritt József postatiszt vezetése alatt megkezdte működését.

Az új hivatal a Pest Buda között közlekedő helyijáratok útján naponta négyszer kapott járatí összeköttetést a budavári postahivatallal. Személyzete 2 tisztviselő és 2 szolga volt.

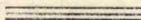
A budavári postahivatalra vonatkozóan eddig az 1870-es évekből a következőket sikerült megállapítani: Trettina János háztulajdonos a Várban 181. házsorszám alatt lévő házának összes földszinti helyiségeit (5 utcai, 8 udvari szoba) 1870. évi november 1-től 10 évre bérbe adta a kincstárnak postahivatal céljaira. A bérleti szerződés megkötött s így a budai postahivatal 1870—1880 években, sőt későbbben is, míg a mai Díszter 16. sz. alá nem költözött, ebben a házban volt. A Trettina ház ma Verböczy utca 7. sz. alatt lévő igen szép barokk épület.

* * *

Most még hézagok ezek az adatok, igen sok levéltári kutatásra van szükség még e téren, de ezek a törmelékek mégis egy-egy felhasználható darabot szolgáltatnak ahhoz az építőmunkához, amely társa országunk székvárosának ismeretlen postai múltját feltárni és viszontagságos életének képét felújítani.

FORRÁSMŰVEK:

1. Schematismus. Jnclyti Regni Hungariae. 1803 Buda.
2. Schmall Lajos: Adalékok Budapest Székesfőváros történetéhez. Bpest, 1939.
3. Trencsényi—Waldapfel: A régi Pest-Buda. Bpest, 1937. Officina-kiadás.
4. Postai Rendeletek Tára. 1871. évf.
6. Posta és Távirda Évkönyv. 1904.
7. Pesti postagazgatóság irattára 1869—71. évekből.
8. Magyar Postászeti Évkönyv. 1872. Pest.
9. Trattner—Károlyi: Nemzeti Kalendárium az 1839. évről.
10. Budai Calendarium 1810—1842. évfolyamai.
11. Debreceni és miskolci történelmi levéltárakban lévő egykorú iratok. Budapest Székesfőváros régi térképgyűjteménye. Buda város mérnöki hivatalában lévő feljegyzések, adatok.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályatételeink:

3. Az igazgatóságok ügyiratkezelését (iktatás, kiosztás stb.) miképpen lehetne gyorsabbá és biztonságosabbá tenni?

4. A hívott által fizetendő beszélgetéseknek belföldi forgalomban való rendszeresítése a közönség szempontjából szükséges-e és a posta szempontjából kívánatos-e?

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja résztvehet. A pályamunka legfeljebb három gépirásos oldalra terjedhet. A pályázati határidő 1940 március 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban, zárt és lepecsételt jeligés levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap vagy legalább is dícséretben részesül. A jutalomdíj összege pályatételenként 50 pengő.

A jutalomban vagy dícséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A pályamunka végén a kidolgozáskor igénybevetett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra lesznek hívatva, nem vehetnek részt.

Pályázati eredmény.

Az 1939. évi 12. számban közölt 13. pályatétel a következő volt:

A postaügynöki alkalmazottaknak öregségi és rokkantsági biztosítás szempontjából ki a munkaadója?

Egy pályamunka érkezett be „Sajó“ jeligével, amelynek a kérdés megvilágítására vonatkozó fejtegetései helyesek és figyelemreméltóak.

Szerzője dr. Dancsák Gyula m. kir. postasegédtitkár (Postavezérigazgatóság 10. ügyosztály.) 50 P. jutalomban részesült.

ELMÉLET - GYAKORLAT.

Théorie. — Pratique.

1. Joga van-e a csomag feladójának a Csomagdijszabás 32. §-ában megállapított 30 fillér visszajelentési díj fejében a rendelkezéssel már el látott „Értesítő kézbesíthetetlen küldeményről“ című okiratot (205. sz. nyomt.) bérmentesítés nélkül postára adva az értesítőt kibocsátó postahivatalnak visszajuttatni?

Igen.

A csomagok visszajelentésénél szedett 30 fillér díj ugyanis a visszajelentés közvetítéséért, valamint az arra adandó válasznak a rendeltetési postahivatalhoz való szállításáért jár, ezért a visszajelentésnek a közvetítésével kapcsolatban még egy újabb díj szedése jogosulatlan volna. Ennélfogva az értesítéseknek adott esetben postai úton való visszaküldését meg lehet engedni, de általánosítani nem szabad. Természetesen az ilyen értesítést tartalmazó levelet, — ha bérmentesítve nincs, — portóval megterhelni nem kell. (7101/1927. X—4. szám.)

2. A községi előljáróságok, vagy más, a postatakarékpénztárnál csekk-számlával bíró hatóságok és hivatalok által közvetlenül a postahivatalok címére csekkfizetési utalványon kiutalt összegekből az utalvány-kézbesítési díjat le kell-e vonni, s mint ilyen elszámolni, vagy pedig elég e díj levonásának mellőzésével a csekk visszafizetési aljegyzékben „psz“ jelzést írni?

Nem kell utalványkézbesítési díjat felszámítani, illetőleg levonni, mert az utalványkézbesítési díj a kifizetés eszközüléseért a címzettet terheli, viszont a jelen esetben a posta maga a címzett, tehát a kézbesítési díj levonása és mint ilyennek elszámolása célszerűtlen volna. Az ilyen

utalványokat kifizetési díj szempontjából postaszolgálati küldeményeknek kell tekinteni és a csekkvisszafizetési aljegyzékben „psz“ jelzéssel kell megkülönböztetni a többi utalványoktól. (Beküldött kérdés.)

3. Valamennyi hivatal vezetője a saját részére (névére) és a vezetése alatt álló hivatal címére érkező postaküldemények átvételére vonatkozóan — a meghatalmazás nyilvántartásáért járó díjnak egyszeri lerovása mellett — közös meghatalmazást adhat-e és igenlő esetben díjatalányozásban résztvevő szerveknél a nyilvántartási díjat be kell-e szedni, vagy pedig a díjatalány terhére kell elszámolni?

Igen.

Az A. 1. Szab. 68. §. 1. p.-ban foglaltak alapján ugyanis „a jogosult átvevő a saját vagy az általa képviselték címére érkező küldemények átvételére más személyt meghatalmazhat.“ Ha az érdekelt hivatal a díjatalányozásban résztvevő szervek sorába fel van véve, akkor a meghatalmazás nyilvántartásáért járó díj a díjatalány terhére számolható el. Szükséges azonban, hogy az egyéni névre szóló küldemények a meghatalmazó vezetése alatt álló hivatalba (ne más helyen lévő lakására) legyenek címezve. (Beküldött kérdés.)

4. Az A. 3. Szab. 105. §. 3. p. 3. bek.-ben lévő rendelkezések alapján továbbított meghatalmazás elküldéséért beszedett ajánlott levéldíjának a borítékra való lerovása esetében miképpen igazolja magát a postamesteri hivatal hivatali szemlék alkalmával e díj lerovásának megtörténtéről?

A borítéknak a vonatkozó meghatalmazás mellett való megőrzésével. (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

Le trafic de la poste.

1939 december.

Rovatvezető: Dr. RUTTNER BÉLA, m. kir. postatitkár.

Publié par M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Secrétaire de poste.

En vue de pouvoir observer et apprécier le mouvement du trafic, la tendance du développement ainsi que l'influence du tarif et de réglemens sur l'utilisation des divers services, l'Administration recueille toutes les données relatives au trafic des services postal, télégraphique, téléphonique et de la T. S. F. Les détails de la statistique sont contenus dans le Rapport annuel de la Poste hongroise; les résultats principaux annuels et mensuels seront également communiqués dans les tableaux ci-après. Les tableaux renferment les résultats des 8 années dernières, à compter de l'année 1930 montrant des résultats maxima,

A postavezérigazgatóság ebben az évben még szélesebbkörű intézkedéseket fogantatosított a karácsonyi forgalom lehetőleg akadálytalan és gyors lebonyolítására, mint a korábbi években. A forgalmi eredmények ezeknek az intézkedéseknek feltétlen szükségességét teljes mértékben igazolták, mert a magyar posta — legalább is a világháborút követő időben — még egy hónapban sem bonyolított le olyan forgalmat, mint az 1939. év decemberében. Ezt az állítást legjobban a számszerű adatok bizonyítják és ezért beszéljenek maguk az eredmények.

A postai üzletágban az 1938. évi decemberi eredményekhez viszonyítva a postatakarékbetétek és a kézbesített értéklevelek kivételével minden küldemény forgalma emelkedett. A forgalomemelkedés részben a karácsonyi ünnepek ajándékozási és szerencsekiváratokat kifejező, valamint újévi üdvözlő szokásával, másrészt azonban a kedvező gazdasági viszonyokkal függ össze. A közönséges levélpostai küldemények forgalma ezek ellenére sem mutat olyan élénkülést, amilyent talán várni lehetett volna, mert az emelkedés csak 4.3%-nak felel meg. Ezt az eredményt a feladott hírlapok idézik elő, amelyek forgalma a múlt év decemberéhez képest csökkent, úgy hogy ennek következtében a

et les données des 13 mois derniers. Les chiffres permettent donc de faire des comparaisons entre les résultats du mois indiqué en-haut et ceux du même mois de l'année précédente, d'une part entre les résultats constatés à partir du commencement de l'année courante jusqu'au mois indiqué et ceux de la même période de l'année précédente, d'autre part, et enfin, entre les résultats d'une année, entière, compté en arrière à partir du mois indiqué et ceux des années 1930 à 1937.

Les différences en nombre et en pourcentage entre les comparaisons respectives sont relevées au bas des tableaux.

többi levélpostai küldemények kedvezőbb eredménye romlott. A hírlapok nélkül számított közönséges levélpostai küldemények forgalma 7.7%-os emelkedést mutat fel. A forgalomemelkedés elbírálásánál figyelemmel kell lenni még arra is, hogy a múlt évi forgalom a felvidéki területek visszacsatolása következtében egymáshoz ismét közelebb került rokonok és ismerősök kölcsönös üdvözlései folytán rendkívül élénk volt.

Eddig még nem tapasztalt arányokat öltött a csomagforgalom is. A múlt év decemberéhez mért emelkedés 175.000 darab, vagyis 12.8%. Az utolsó 12 év forgalmáról összehasonlításként szolgáljanak a következő adatok:

Év	Hó	Feladott csomag	Kézbesített 1000 darab
1928	december	1.143	1.281
1929	„	1.133	1.250
1930	„	1.129	1.189
1931	„	988	1.028
1932	„	949	990
1933	„	952	990
1934	„	928	945
1935	„	1.029	1.029
1936	„	1.101	1.113
1937	„	1.151	1.157
1938	„	1.369	1.371
1939	„	1.544	1.521

Megjegyzem, hogy a múlt évi forgalom a felszabadult Felvidék erőteljesen megin-
dult áruellátása következtében igen ked-
vező volt és a f. évi forgalom még ehhez az
eredményhez képest is jelentősen emelke-
dett. Egész szokatlan méreteket öltött a
magyar posta nemzetközi csomagforgalma.
A teljes forgalom, vagyis a Magyarorszá-
gon feladott külföldre szóló, a külföldön
feladott Magyarországra szóló és a nem-
zetközi átmenő csomagok együttes száma
a múlt év decemberéhez képest több, mint
100%-kal emelkedett. A legfeltűnőbb emel-
kedést a külföldre feladott csomagok mu-
tatják, amelyeknek darabszáma a múlt év
21.871-gyel szemben 72.937-re emelkedett.
E rendkívül emelkedést főleg az élelmi-
szert tartalmazó ajándékcsoomagok okozták.

A postautalványforgalom — a család-
pénztári utalványok elmaradása folytán —
már nem mutat olyan rendkívüli nagy-
mértvű emelkedést, mint amilyent az utolsó
hónapokban szinte már megszoktunk. Fon-
tos jelenség, hogy az értékösszeg emelke-
dése sokkal nagyobb a darabszámok emel-
kedésénél, mert ez közvetve a kedvező
konjunkturális viszonyokat bizonyítja. A
családpénztári utalványok többsége ebben a
hónapban már a csekk-kifizetések között
jelentkezett. Ez az oka annak, hogy a
csekk-kifizetések darabszáma 59.2. összege
azonban csak 15.6%-kal haladta meg a
múlt évi eredményeket.

A posta úttján közvetített postatakarék-
betétek és betét-visszafizetések alakulása
még mindig nem a régi, mert a betételhe-
lyezések száma és összege a múlt évhez és
a múlt hónaphoz képest csökkent, a vissza-
fizetések száma és összege pedig jelenté-
kenyen emelkedett. A forgalom ilyen ala-
kulását a rendkívüli körülmények kellően
indokolják.

A táviró üzletág forgalma ugyancsak
igen kedvező volt. A feladott táviratok 15.0.
a kézbesítettek pedig 10.9%-kal haladták
meg a múlt évi decemberi forgalmat. Az
eredmények a legkedvezőbb 2 esztendő, az
1928. és 1929. évek forgalmát még nem ér-
ték el, de már aránylag erősen megköze-
lítették. A nemzetközi táviróforgalom a múlt
év decemberéhez viszonyítva szintén jelen-
tős, 17.7%-ot kitevő emelkedést mutat fel.
Legnagyobb forgalomemelkedést a Ma-
gyarországon feladott külföldre szóló és a
nemzetközi átmenő táviratok mutatják.
Előbbiek száma 31.108-ról 40.319-re, az
utóbbiaké pedig 65.154-ről 76.702-re emel-
kedett.

A kedvező forgalomból a távbeszélő üz-
letág is teljes mértékben kivette a részét.
Mint már hosszú hónapok óta állandóan,
decemberben is a távolsági beszélgetések
mutatják a legnagyobb mértvű emelkedést.
Ennek részben az ország megnagyobb-
odása, részben a távolsági beszélgetéseknek
a tavalyinál olcsóbb díjszabása a magya-
rázata. A helyi beszélgetések száma a múlt
év decemberéhez képest 1.630.000 beszélge-
téssel, vagyis 11.9%-kal emelkedett, az
élénkülés tehát lényegesen nagyobb, mint
amennyit az állomázzsaporulat mérve in-
dokolni volna.

A nemzetközi távbeszélőforgalom a cso-
mag- és táviróforgalommal ellentétben
15.8%-kal csökkent. A csökkenés mind a
Magyarországon kezdeményezett külföldre
szóló, mind a külföldön kezdeményezett
Magyarországra szóló, mind a nemzetközi
átmenő forgalomban fennáll.

A rádióelőfizetők száma az 1938. év de-
cemberéhez viszonyítva 80.135 engedélyes-
sel, vagyis 19.1%-kal, az 1939. év novem-
beréhez képest pedig 10.525 előfizetővel,
tehát 2.2%-kal emelkedett, úgyhogy az év
végén nyilvántartott rádióelőfizetők száma
499.368 volt. Mind az évi, mind a havi sza-
porulat a mi viszonyaink között egészen
rendkívüli. Az átlagos évi emelkedés az
1936. évi átlag 12—13.000 előfizető, az
1937. évben közel 18.000 és az 1938. évben
közel 36.000, az 1939. évben pedig több
mint 80.000 volt. Az 1939. évi szaporulatnál
figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy
a szaporulatnak egy jelentős hányada, kb.
30.000 előfizető a felszabadult felvidéki és
kárpataljai területekre esett.

A kárpataljai forgalom lassú, de fokoza-
tos emelkedése 1939 év decemberében is
folytatódott. Az átlagos emelkedés közel
4%-nak felel meg.

*

A posta különböző üzletágaiknak forgal-
mát munkaegységekben is kifejezi, mint-
hogy az összforgalom általános és átte-
kinthető kifejezésére a darabszámok egy-
szerű összegezése után nyert összdarab-
szám erre nem alkalmas. Ebben a darab-
számban ugyanis az egyes üzletágak kü-
lönböző természetű küldeményei és szolgál-
tatásai, másrészt darabszámok és összegek
vegyesen szerepelnek. A különböző termé-
szetű szolgáltatások összeadhatása végett
ezeket először közös nevezőre kellett hozni.
Ez oly módon történt, hogy minden egyes
szolgáltatást, a munka minőségének, men-
nyiségének és az elvégzés időtartamának

figyelembevételével értékeltük. Az értékelés mérőeszköze a munkaegység. A közös nevezőre, a munkaegységre hozott szolgáltatások egyszerű összehadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységeikben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta, táviró, távbeszélő és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. A közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak. Megjegyezzük azonban, hogy ezek az adatok a személyzet által tényleg feldolgozott munkaegységek számával nem azonosak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt év decemberéhez képest 13.5%-kal emelkedett. A decemberi forgalmat kifejező 51.5 millió munkaegység a magyar postánál a legnagyobb havi forgalom, amelyet a világháborút követő időben eddig tapasztaltunk. A forgalom még a felszabadult területek postai szervei által feldolgozott munkaegységek nélkül is csúcseredményt képvisel, mert ha a felszabadult felvidéki területekre 3.6 millió, a felszabadult kárpátaljai területekre pedig 0.6 millió munkaegységet számítunk, a forgalom még mindig 47.3 millió munkaegységet

képvisel, és így 5.9 millió munkaegységgel haladja meg az 1929. évi csúcsgazalmat.

Az utolsó 11 év decemberi forgalmáról összehasonlításként szolgáljanak a következő adatok:

Év	Hó	Millió munkaegység
1929	december	41.4
1930	"	38.7
1931	"	34.8
1932	"	31.9
1933	"	31.8
1934	"	32.3
1935	"	34.4
1936	"	36.9
1937	"	39.1
1938	"	45.3
1939	"	51.3

A felszabadult területek forgalma nélkül az 1938. év decemberében feldolgozott munkaegységek száma 43.9 millió, az 1939. évben pedig 47.3 millió munkaegység volt.

A múlt év decemberéhez képest a legnagyobb forgalomemelkedést a rádióüzletág mutatja fel (+18.8%), ezt követi a távbeszélő üzletág 15.1, majd a posta 12.8 és végül a táviró üzletág 10.6%-os emelkedéssel. A rádióüzletág munkaegységeinek nagyobb mérvű emelkedése részben annak a következménye, hogy a felszabadult területeken a múlt év decemberében rádióelőfizetőket még nem tartottak nyilván és így munkaegységeket sem számítottak fel.

A posta forgalma.

1. POSTAFORGALOM.¹⁾ — 1. Trafic postal.¹⁾

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettresde valeur nombre	Kézi, be- fét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék befét Caisse d'épargne Versements		Csekkbefizetés Chèques Versements		
		közön- séges ordinaires	ajánlott recom- mondés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	
1930.	—	422.671	15.862	661	11.362	10.653	725.039	717	47.902	18.092	2.271.761	
1931.	—	370.509	11.817	575	10.145	10.156	670.278	494	40.336	16.322	1.934.881	
1932.	—	351.739	9.288	484	8.744	9.251	565.574	416	32.782	15.094	1.659.372	
1933.	—	346.512	7.974	465	8.584	8.870	553.521	576	41.654	16.200	1.517.302	
1934.	—	413.180	7.487	424	8.791	9.304	594.449	781	55.874	17.984	1.611.906	
1935.	—	410.595	7.771	415	8.793	9.731	644.332	912	65.344	18.928	1.706.911	
1936.	—	435.933	7.568	438	9.343	9.984	676.889	1.038	75.126	20.545	1.889.945	
1937.	—	462.928	7.567	456	9.815	10.291	712.965	1.193	87.832	22.311	2.068.491	
1938.	—	501.515	8.438	457	10.668	10.900	763.665	1.45	87.619	23.318	2.280.279	
1938.	XII.	58.920	809	43	1.369	1.099	79.024	74	8.552	2.247	251.662	
1939.	I.	46.128	851	42	915	1.009	61.887	104	9.543	2.114	192.669	
1939.	II.	42.273	811	38	894	1.003	67.701	103	8.887	1.935	197.092	
1939.	III.	54.341	927	42	1.003	1.149	70.590	95	7.367	1.973	199.837	
1939.	IV.	49.977	780	46	987	1.117	71.268	76	6.513	1.922	215.328	
1939.	V.	49.923	900	42	1.024	1.162	75.535	93	8.783	2.146	239.995	
1939.	VI.	44.763	797	42	989	1.172	74.679	93	8.987	2.118	212.625	
1939.	VII.	46.405	832	45	1.025	1.160	76.741	102	9.558	2.074	233.040	
1939.	VIII.	49.876	888	49	1.040	1.179	80.970	98	9.925	2.167	274.902	
1939.	IX.	51.052	1.016	47	1.121	1.196	85.370	54	4.433	2.178	275.321	
1939.	X.	50.859	1.090	48	1.239	1.290	86.648	65	6.358	2.522	280.735	
1939.	XI.	49.354	982	48	1.232	1.190	81.304	68	6.244	2.452	295.819	
1939.	XII.	61.464	994	44	1.544	1.170	90.775	62	5.890	2.523	283.011	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		596.415	10.868	533	13.013	13.797	923.468	1.013	92.488	26.124	2.900.374	
1938. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		501.515	8.438	457	10.668	10.900	763.665	1.045	87.619	23.318	2.280.279	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		596.415	10.868	533	13.013	13.797	923.468	1.013	92.488	26.124	2.900.374	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XII. havában 1938. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec. 1939 par rapport au mois de dec. 1938, en plus (+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+2.544	+185	+1	+175	+71	+11.751	-12	-2.662	+276	+31.349
		%-ban en %	+4'3	+22'9	+2'3	+12'8	+6'5	+14'9	-16'2	-31'1	+12'3	+12'5
	1939. I.-XII. időszak- ban 1938. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec. 1939 par rapport aux mois de janv.-dec. 1938 en plus(+), en moins (-)	szám- szerüleg en nombre	+94.900	+2.430	+76	+2.345	+2.897	+159.803	-32	+4.869	+2.806	+620.095
		%-ban en %	+18'9	+28'8	+16'6	+22'0	+26'6	+20'9	-3'1	+5'6	+12'0	+27'2

1) Az 1939. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1939 sont provisoires.

A posta forgalma.

1. POSTAFORGALOM (folytatás). — 1. Trafic postal (suite).

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e										
		Levélpostai küldemény drb. Objets de la poste aux lettres, nombre		Érték levél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, bétét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques Payements		
		közön-séges	ajánlott			drb.	összeg	drb.	összeg	drb.	összeg	
		ordinaires	recom-mandés	nombre	montant	nombre	montant	nombre	montant			
1930.	—	425.761	16.794	726	12.390	10.577	719.870	376	20.852	3.373	1.036.937	
1931.	—	373.517	12.442	637	10.687	10.015	663.752	295	25.646	3.275	967.490	
1932.	—	353.134	9.739	536	8.968	9.241	570.104	236	18.316	3.259	785.987	
1933.	—	345.768	8.172	506	8.776	8.938	555.883	280	21.472	3.373	698.973	
1934.	—	416.564	7.653	481	8.890	9.356	595.623	367	28.707	3.223	658.944	
1935.	—	412.321	7.790	471	8.814	9.775	645.247	462	37.928	3.399	662.144	
1936.	—	440.026	7.653	455	9.373	10.026	678.059	543	44.507	3.525	684.812	
1937.	—	466.077	7.641	485	9.924	10.367	716.475	591	48.925	3.839	749.352	
1938.	—	505.424	8.421	498	10.758	11.015	768.161	644	65.238	4.052	885.470	
1938.	XII.	59.134	812	52	1.371	1.148	91.355	39	3.262	436	108.110	
1939.	I.	46.288	859	47	906	968	59.067	37	3.091	400	64.788	
1939.	II.	42.416	826	44	892	1.018	68.968	40	3.479	425	72.857	
1939.	III.	54.483	950	48	1.002	1.125	70.653	51	4.929	442	91.884	
1939.	IV.	50.153	793	58	1.014	1.110	71.259	47	4.128	452	84.821	
1939.	V.	50.108	914	49	1.021	1.172	75.844	47	3.877	445	83.009	
1939.	VI.	44.924	792	48	981	1.094	74.496	48	4.314	453	92.226	
1939.	VII.	47.981	874	49	1.051	1.202	78.690	47	4.524	481	90.568	
1939.	VIII.	50.059	889	54	1.048	1.167	80.797	57	7.019	447	93.973	
1939.	IX.	51.215	1.015	52	1.149	1.213	99.843	59	9.662	515	116.536	
1939.	X.	50.996	1.105	52	1.235	1.274	86.405	40	4.194	517	102.413	
1939.	XI.	49.548	996	51	1.216	1.152	69.317	42	3.954	452	82.282	
1939.	XII.	61.687	1.025	49	1.521	1.253	105.892	46	5.566	694	124.931	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		599.828	11.038	601	13.036	13.748	941.231	561	58.737	5.723	1.100.288	
1938. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		505.424	8.421	498	10.758	11.015	768.161	644	65.238	4.052	885.470	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		599.828	11.038	601	13.036	13.748	941.231	561	58.737	5.723	1.100.288	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XII. havában 1938. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En dec. 1939 par rapport au mois de dec 1938, en plus (+), en moins (-)	0%-ban en %	+ 2,553	+ 213	- 3	+ 150	+ 105	+ 14.537	+ 7	+ 2.304	+ 258	+ 16.821
	1939. I.-XII. időszak- ban 1938. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+									
	En janv.-dec 1939 par rapport aux mois de janv.-dec. 1938, en plus (+), en moins (-)	0%-ban en %	+ 18,7	+ 31,1	+ 103	+ 2,278	+ 2,733	+ 173,070	- 83	- 6,501	+ 1,671	+ 214,818

* Helyesbített adatok.

2. TAVIRÓFORGALOM¹⁾ — 2. Trafic télégraphique
3. TAVBESZÉLŐFORGALOM¹⁾ — 3. Trafic téléphonique

Év Année	Hó Mois	Távíró Télégraphe		Távbeszélő — Téléphone								
		Távíratok ezer drb.		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques				Közfel- től- szeköt- tetések száma	Számlált helyi beszél- getések száma ezekben nombre en milliers			
		Télégrammes, nombre en milliers	feladás dépôt	kézbe- sítés remise	hálózatok szerint dans le réseau				összesen total	Reccor- dements directs nombre	bpesti egysé- ges hálóza- fiban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province
					bpesti egysé- ges uniforme de Budapest	falurend- szerű és 200 elő- fizetőnél nagyobb système aéral et plus de 200 abonnés	200 elő- fizetőnél kiseb- b jusqu'à 200 abonnés					
1930	—	3.404	3.715	46.601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890		
1931	—	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135		
1932	—	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431		
1933	—	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947		
1934	—	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809		
1935	—	1.903	2.573	58.339	15.088	18.723	92.150	2.257	121.980	12.944	134.924	
1936	—	1.947	2.607	63.537	16.699	22.218	102.454	2.155	127.933	14.261	142.194	
1937	—	2.133	2.820	70.325	18.165	23.290	111.780	2.117	134.885	16.358	151.243	
1938	—	2.439	3.150	75.128	21.331	27.316	123.775	2.201	141.263	18.117	159.380	
1938.	XII.	233	302	75.128	21.331	27.316	123.775	2.201	12.133	1.585	13.718	
1939.	I.	207	277	75.460	21.607	27.078	124.145	2.228	12.825	1.738	14.563	
1939.	II.	185	246	75.661	21.695	27.135	124.491	2.229	12.219	1.681	13.900	
1939.	III.	236	309	75.941	21.812	27.523	125.276	2.240	11.215	1.574	12.789	
1939.	IV.	222	293	76.134	21.689	28.531	126.354	2.267	12.353	1.821	14.174	
1939.	V.	264	331	76.279	22.305	28.802	127.386	2.316	12.705	1.693	14.398	
1939.	VI.	254	321	77.141	22.675	28.169	127.985	2.310	12.652	1.763	14.415	
1939.	VII.	282	349	77.380	22.902	28.355	128.637	2.318	12.119	1.745	13.864	
1939.	VIII.	341	413	77.514	23.694	28.054	129.262	2.320	11.110	1.729	12.839	
1939.	IX.	291	364	78.180	23.936	28.317	130.433	2.330	12.963	1.919	14.882	
1939.	X.	282	349	78.728	24.363	28.281	131.372	2.303	12.919	1.871	14.790	
1939.	XI.	268	333	79.332	24.502	28.463	132.297	2.344	13.337	2.000	15.337	
1939.	XII.	268	335	80.273	24.918	28.763	133.954	2.310	13.399	1.949	15.348	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		3.100	3.920	—	—	—	—	—	149.816	21.483	171.299	
1938. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		2.439	3.150	—	—	—	—	—	141.263	18.117	159.380	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		3.100	3.920	—	—	—	—	—	149.816	21.483	171.299	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XII. havában 1938. XII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre										
	En dec. 1939 par rapport au mois de dec. 1938, en plus (+), en moins (-)	+ 35 + 33	+ 5.145	+ 3.587	+ 1.447	10.179	+ 109	+ 1.266	+ 364	+ 1.630		
	0/0-ban en 0/0	+ 15.0 + 10.9	+ 6.8	+ 16.8	+ 5.3	+ 8.2	+ 5.0	+ 10.4	+ 23.0	+ 11.9		
	1939. I.-XII. időszak- ban 1938. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 661 + 770	—	—	—	—	—	+ 8 533	+ 3.366	11.919	
En janv.-dec 1939 par rapport aux mois de janv.-dec. 1938, en plus (+), en moins (-)	+ 27.1 + 24.4	—	—	—	—	—	—	+ 6.1	+ 18.6	+ 7.5		

1) Az 1939. évi adatok ideiglenesek.

Les chiffres se rapportant à l'année 1939 sont provisoires.

3. TÁVBESZÉLŐFORGALOM (folytatás). — 3. Taphic téléphonique (suite).

4. RÁDIÓELŐFIZETŐK. — 4. Nombre des abonnés de radio.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone							Rádió Radiodiffusion			
		Közpon- tok száma Nombre des centales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers						Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés			
			kezdemenyezett départ			érkezett arrivée			Buda- pesien á Budapest	vidéken en province	összesen total	
			bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total	bpesti egységes hálózat- ban dans le réseau uniforme de Budapest	vidéken en province	összesen total				
1930.	—	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909	
1931.	—	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032	
1932.	—	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976	
1933.	—	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179	
1934.	—	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117	
1935.	—	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907	
1936.	—	1.550	1.287	2.972	4.259	1.206	2.932	4.138	127.540	237.814	365.354	
1937.	—	1.613	1.346	3.365	4.711	1.267	3.327	4.594	134.465	249.040	383.505	
1938.	—	1.861	1.501	4.142	5.643	1.389	4.099	5.488	145.316	273.917	419.233	
1938.	XII.	1.861	125	376	501	116	367	483	145.316	273.917	419.233	
1939.	I.	1.862	123	353	476	112	350	462	147.605	305.046	452.651	
1939.	II.	1.862	125	328	453	112	330	442	148.981	312.978	461.959	
1939.	III.	1.862	116	394	510	104	400	504	149.067	316.443	465.510	
1939.	IV.	1.926	145	403	548	130	407	537	149.471	318.526	467.997	
1939.	V.	1.930	139	510	649	129	512	641	149.427	318.757	468.184	
1939.	VI.	1.930	146	462	608	140	461	601	149.303	321.031	470.334	
1939.	VII.	1.932	154	511	665	151	492	643	148.727	319.563	468.290	
1939.	VIII.	1.934	164	554	718	154	548	702	148.260	319.660	467.920	
1939.	IX.	1.937	181	535	716	171	552	723	149.239	321.691	470.930	
1939.	X.	1.938	149	527	676	143	542	685	150.598	326.220	476.818	
1939.	XI.	1.939	152	505	657	147	528	675	154.797	334.046	488.843	
1939.	XII.	1.946	146	482	628	141	497	638	157.538	341.830	499.368	
1939 I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		—	1.740	5.564	7.304	1.635	5.618	7.253	—	—	—	
1938. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		—	1.501	4.142	5.643	1.389	4.099	5.488	—	—	—	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939 total:		—	1.740	5.564	7.304	1.635	5.618	7.253	—	—	—	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XII. havában 1938. XII. havához képest több (+) kevesebb (-) En dec. 1939 par rapport au mois dec. 1938. en plus (+) en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	+ 85	+ 21	+ 106	+ 127	+ 25	+ 130	+ 155	+ 12.222	+ 67.913	+ 80.135
		%-ban en %	+ 4.6	+ 16.8	+ 28.2	+ 25.3	+ 21.6	+ 35.4	+ 32.1	+ 8.4	+ 24.8	+ 19.1
	1939. I.-XII. időszak- ban 1938. I.-XII. időszakához képest több (+) kevesebb (-) En janv.-dec. 1939. par rapport aux mois de janv.-dec. 1938. en plus (+) en moins (-)	szám- szerűleg en nombre	—	+ 239	+ 1.422	+ 1.661	+ 246	+ 1.519	+ 1.765	—	—	—
		%-ban en %	—	+ 15.9	+ 34.3	+ 29.4	+ 17.7	+ 37.1	+ 32.2	—	—	—

5. A FORGALOM MUNKAEGYSÉGEKBEN (folytatás).

5. Le trafic en unités de travail. (suite)

Egyeség: 1000 db. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services:									
		Posta Poste		Távíró Télégraphie		Távbeszélő Téléphone		Rádió Radio		Összesen drb. total nombre	
		drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o	drb. nombre	o/o		
1930.	—	285.032	62.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520	
1931.	—	242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003	
1932.	—	206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839	
1933.	—	198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054	
1934.	—	202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375	
1935.	—	206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090	
1936.	—	217.840	56.2	25.149	6.5	132.740	34.2	12.055	3.1	387.784	
1937.	—	229.055	55.6	27.602	6.7	142.880	34.7	12.602	3.0	412.139	
1938.	—	246.480	55.1	31.389	7.0	155.801	34.9	13.379	3.0	447.049	
1938.	XII.	27.406	60.4	3.141	6.9	13.620	30.1	1.174	2.6	45.341	
1939.	I.	21.860	54.8	2.795	7.0	13.963	35.0	1.267	3.2	39.885	
1939.	II.	21.553	56.0	2.203	5.7	13.422	34.9	1.319	3.4	38.497	
1939.	III.	23.939	58.0	2.824	6.8	13.221	32.0	1.309	3.2	41.293	
1939.	IV.	22.678	55.4	2.686	6.6	14.267	34.8	1.308	3.2	40.939	
1939.	V.	23.893	55.1	3.030	7.0	15.112	34.9	1.325	3.0	43.360	
1939.	VI.	22.854	54.3	2.993	7.1	14.933	35.5	1.311	3.1	42.091	
1939.	VII.	23.937	55.0	3.334	7.7	14.955	34.3	1.307	3.0	43.533	
1939.	VIII.	25.023	55.5	3.994	8.9	14.754	32.7	1.305	2.9	45.076	
1939.	IX.	26.313	55.5	3.475	7.4	15.980	33.9	1.351	2.9	47.119	
1939.	X.	28.123	57.9	3.372	6.9	15.733	32.4	1.380	2.8	48.608	
1939.	XI.	26.902	56.8	3.179	6.7	15.886	33.6	1.372	2.9	47.339	
1939.	XII.	30.923	60.1	3.474	6.7	15.674	30.5	1.395	2.7	51.466	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1939. total:		297.998	56.3	37.359	7.1	177.900	33.6	15.949	3.0	529.206	
1938. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		246.480	55.1	31.389	7.0	155.801	34.9	13.379	3.0	447.049	
1939. I.-XII. összesen: I.-XII. 1938. total:		297.998	56.3	37.359	7.1	177.900	33.6	15.949	3.0	529.206	
Összehasonlítások Comparaisons	1939. XII. havában 1938. XII. havához képestöbb (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+ 3.517	— + 333	— + 2.054	— + 221	— + 6.125				
	En dec. 1939 par rapport au mois de dec. 1938 en plus (+), en moins (-)		+ 12.8	— + 10.6	— + 15.1	— + 18.8	— + 13.5				
	1939. I.-XII. időszak- ban 1938. I.-XII. időszakához képestöbb (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg en nombre	+ 15.518	— + 5.970	— + 22.099	— + 2.570	— + 82.157				
			En jan.-dec. 1939 par rapport aux mois de jan.-dec. 1938, en plus (+) en moins (-)	+ 20.9	— + 19.0	— + 14.2	— + 19.2	— + 18.4			

6. KÁRPÁTALJA FORGALMA. — 6. Le trafic de la Subcarpathie.

a) Postaforgalom. — a) Trafic postal.

E g y s é g: 1000 drb, összeg 1000 pengő. — Les nombres s'entendent en milliers, les montants en 1000 pengős.

Év Année	Hó Mois	F e l a d á s — E x p é d i t i o n									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék betét Caisse d'épargne versements		Csekkbefizetés Chèques versements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1939.	IV.	695	12	1	14	13	869	— 1)	5	4	1.476
1939.	V.	376	12	1	6	16	992	— 2)	4	12	2.281
1939.	VI.	435	11	1	7	16	912	— 3)	15	15	2.533
1939.	VII.	492	13	1	7	18	1022	— 4)	28	18	2.723
1939.	VIII.	560	14	1	9	19	1.049	— 5)	28	23	3.364
1939.	IX.	492	13	1	9	17	1.028	— 6)	26	23	3.514
1939.	X.	547	17	1	14	21	1.384	1	69	29	5.060
1939.	XI.	549	19	1	16	22	1.446	1	79	34	4.916
1939.	XII.	592	20	1	16	23	1.407	1	68	36	4.791

1) 69; 2) 79; 3) 128; 4) 270; 5) 317; 6) 313 drb.

a) Postaforgalom. (folytatás). — a) Trafic postal (suite).

Év Année	Hó Mois	K é z b e s í t é s — R e m i s e									
		Levélpostai küldemény drb. Poste aux lettres nombre		Értéklevél drb. Lettres de valeur nombre	Kézi, betét és sommás csomag drb. Colis nombre	Postautalvány Mandats-poste		Postatakarék kivét Caisse d'épargne Payements		Csekk-kifizetés Chèques payements	
		közönséges ordinaires	ajánlott recomandés			drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant	drb. nombre	összeg montant
1939.	IV.	—	16	2	16	7	807	— 1)	7	1	545
1939.	V.	—	13	1	24	12	1.447	— 2)	8	2	1.120
1939.	VI.	—	13	1	22	14	1.661	— 3)	10	8	1.952
1939.	VII.	—	15	1	26	14	1.841	— 4)	17	8	1.920
1939.	VIII.	—	15	1	28	16	1.833	— 5)	21	9	2.907
1939.	IX.	—	16	1	26	17	2.373	— 6)	38	11	3.316
1939.	X.	—	19	— 8)	30	17	2.080	— 7)	24	12	2.910
1939.	XI.	—	19	1	36	22	2.306	1	107	12	2.922
1939.	XII.	—	20	1	38	24	2.875	1	157	14	3.285

1) 81; 2) 46; 3) 87; 4) 116; 5) 136; 6) 114; 7) 429; 8) 477 drb.

b) Táviróforgalom. — b) Trafic télégraphique.

c) Távbeszélőforgalom. — c) Trafic téléphonique.

Év Année	Hó Mois	T á v í r ó — T é l e g r a p h e		T á v b e s z é l ő — T é l e p h o n e				
		Táviratok ezer darab Télégrammes nombre en milliers		Főállomások száma drb. Nombre des postes téléphoniques			Számított helyi beszélgetések száma ezrekben Conversations locales complètes nombre en milliers	
		feladás dépôt	kézbesítés remise	hálózatok szerint — dans le réseau		összesen total		
				fatelendszerű és 200 előfizetőnél nagyobb syst. rural et plus de 200 abonnés	200 előfizetőnél kisebb jusqu'à 200 abonnés			
1939.	IV.	2	5	—	—	598	598	—
1939.	V.	5	7	—	—	612	612	—
1939.	VI.	6	7	—	—	624	624	—
1939.	VII.	7	9	—	—	628	628	—
1939.	VIII.	8	9	—	—	670	670	—
1939.	IX.	6	8	—	—	685	685	—
1939.	X.	7	9	—	—	706	706	—
1939.	XI.	7	9	—	—	721	721	—
1939.	XII.	7	9	—	—	744	744	—

A posta forgalma.

c) Távbeszélőforgalom (folytatás). — c) Trafic téléphonique (suite).

d) Rádióelőfizetők. — d) Radiodiffusion.

Év Année	Hó Mois	Távbeszélő — Téléphone			Rádió — Radiodiffusion
		Központok száma Nombre des centrales	Távolsági beszélgetés 1000 drb. Conversations interurbaines nombre en milliers		Rádió előfizetők száma Nombre des abonnés
			kezdeményezett départ	érkezett arrivée	
1939.	IV.	63	5	5	—
1939.	V.	72	14	12	—
1939.	VI.	72	13	12	3.079
1939.	VII.	72	14	13	3.230
1939.	VIII.	72	15	14	3.321
1939.	IX.	72	16	15	3.520
1939.	X.	72	18	16	3.708
1939.	XI.	72	18	16	3.904
1939.	XII.	72	18	15	4.072

e) A forgalom munkaegységekben. — e) Le trafic en unités de travail.

Egység: 1000 drb. — Nombre en milliers.

Év Année	Hó Mois	Munkaegységek száma az összes postai szerveknél: Nombre des unités de travail dans tous les services				
		Fosta Poste drb. nombre	Távíró Télégraphe drb. nombre	Távbeszélő Téléphone drb. nombre	Rádió Radio drb. nombre	Összesen Total drb. nombre
1939.	IV.	192	27	59	—	278
1939.	V.	217	44	110	—	371
1939.	VI.	240	47	108	8	403
1939.	VII.	276	59	118	9	462
1939.	VIII.	305	70	127	9	511
1939.	IX.	301	54	129	10	494
1939.	X.	351	62	143	10	566
1939.	XI.	388	64	144	11	607
1939.	XII.	415	61	144	9	629

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Németország

A bevonult német postaal alkalmazottak illetményei kétfélék:

a) hadipótlék,

b) rendes szolgálati illetmények.

A háborús szolgálatot teljesítő katonai személyek akár tényleges állományúak, akár tartalékosak, hadipótlékban részesülnek. E hadipótlék a katonai rangfokozathoz igazodik s összege a következő:

Tábornagy és tábornok	180—300	márka
Ezredes és alezredes	120—150	„
Őrnagy és százados	96—108	„
Főtörzsőrm. és őrmester	54—60	„
Főtörzsőrm. és őrm.	54—60	„
Altiszt	42—45	„
Egyéb	30—36	„

A hadiövezetben a hadsereg minden tagja katonai fokozatra való tekintet nélkül egységes frontpótlékot is kap.

Az ellátás ingyenes. A tisztek, ha nem hivatalból látják el őket ruházattal, ruházati pótlékban részesülnek; a hadsereg összes többi tagjai ingyen ruházatban részesülnek.

A zsold, a frontpótlék és a ruházati pótlék foglalástól mentes.

A katonáknak ingyen orvosi kezelésre és ápolásra van igényük.

Az összes illetmények és a természetbeni ellátás adómentes.

A közszolgálatban álló tisztviselők, alkalmazottak és munkások a katonáknak járó pótlékokon kívül megkapják rendes békebeli illetményeiket.

A békebeli illetmények folyósítása azon az elgondoláson alapul, hogy a közszolgálati alkalmazás a katonai szolgálat teljesítése alatt továbbra is fennmarad. Ez az eset áll fenn, ha az alkalmazottat katonai szolgálatának teljesítése céljából szabadságolják. Nincs azonban igénye az alkalmazottnak illetményeire akkor, ha ily esetben a szolgálatot megszüntetik. A tisztviselőket a katonai szolgálatra való bevonulás alkalmával általában szabadságolják. Ez történik nemcsak a háborúban, hanem a rendes katonai szolgálatra való

bevonuláskor is. A munkásokat és hasonló alkalmazottakat a tényleges katonai szolgálatra való bevonulás alkalmával a postai szolgálat alól felmentik. Hadgyakorlatok vagy rövid ideig tartó kiképzés alkalmával szabadságolják őket.

A háború kitörése óta a fizetésre való jogosultság a következőképen alakult:

1.) Az összes tisztviselők megkapják rendes békebeli fizetésüket.

2.) A munkások közül azok, akiket 1939 augusztus 26-a után hívtak be, minden esetben megkapják békebeli illetményeiket. Az 1939. augusztus 26-a előtt már katonai szolgálatot teljesített munkások csak akkor kapnak illetményeket, ha szolgálati viszonyuk ez időpontban még nem szűnt meg. A békebeli illetményekben nem részesülő munkások családja azonban hadisegélyben részesül.

A tekintetbeveendő békebeli illetmények a következők: alapfizetés, lakáspénz, helyi pótlék, beosztási pótlék, korpótlék és családi pótlék.

A munkások csak rendes munkabéruket kapják; a túlórázásért, a vasárnapi és éjszakai munkáért kapott díjakat nem veszik figyelembe.

A hadifogságba esett vagy internált alkalmazottak ugyanazokat az illetményeket kapják, mint a rendes szolgálatot teljesítő bevonult alkalmazottak.

Ha az alkalmazott eltűnt, a nőtlen alkalmazott illetményeit az eltűnést követő hó végéig, a nős alkalmazott illetményeit az eltűnést követő harmadik hó végéig utalják ki. Az említett időn túl az ellátásra jogosultaknak folyósítandó összegeket a nyugdíjszabályok figyelembevételével állapítják meg.

A katonaságnál élvezett szolgáltatások fejében az illetményekből a következő összegeket vonják le:

Nőtleneknél	20 %
Gyermektelen nősöknél	10 %
1—2 gyermekes alkalmazottnál	6 %
3—4 gyermekes „	3 %
5 vagy többgyermekes alkalmazottnál	nincs levonás.

A gyermekek családi pótléka levonástól mentes. A levonás összege nem haladhatja meg a hadipótlék összegét.

(Die Deutsche Post 1939:43.)

(Lukász)

Egyesült Államok

Csőpostaberendezést először Angliában 1848-ban használtak. Ma már a csőposta nagyon elterjedt, különösen a nagyobb városokban. 1892-ig az Amerikában használt csőpostaberendezések európai mintára készültek $2\frac{1}{2}$ —3 hüvelyk csőátmérővel, táviratok, expresszlevelek stb. szállítására.

Ma már azonban az Egyesült Államok városaiban 8 hüvelyk (200 mm.) átmérőjű csőposta működik, amellyel nagyobbalakú levélpostai küldeményeket, nevezetesen kis csomagokat is lehet szállítani. Ilyen nagy-átmérőjű csőpostaiüzem működik New-Yorkban 87,6 km., Philadelphióban 30,5 km., Bostonban 21,3 km., Chicagóban 27,8 km. és St. Louisban 6,1 km. hosszú hálózattal. E mellett $2\frac{1}{2}$ —3 hüvelyk átmérőjű csőpostaberendezést is tartanak üzemben. A csőposta a pályaudvari hivatalokat és a főpostákat köti össze kisebb hivatalokkal.

A 8 hüvelyk átmérőjű berendezések tartályainak maximális sebessége 15,4 méter másodpercenként. A tartályok igen erősek, mert a súrlódás a csőben rendkívül nagy. Ezt kenőszerekkel enyhítik. A hajtóerő kizárólag a sűrített levegő nyomása. A szivórendszer nem vált be, mert a tartályoknak a csőből való kiemelését a rendeltetés helyén rendkívül megnehezíti és költséges. A csövek megfelelő keverékből öntés útján készülnek. A régebbi acél és tiszta öntöttvas csövek nem váltak be. A legelső berendezések gőzkompresszorral működtek. Ma már elektromos légsűrítőt használnak. A rendeltetési helyen nyitott vevőkészülékek vannak. Útközi állomások zárt vevőkészülékkel dolgoznak. A tartály megállítása sűrített levegővel vagy rugalmas ütközővel automatikusan történik.

A 8 hüvelyk átmérőjű csőpostát nem maga a posta, hanem magántársaságok tartják üzemben. Ezekkel a posta szerződést kötött. Az üzemet legfeljebb napi 20 órán át kell a társaságoknak működtetni. A gépszolgálatot, beleértve a tartályok indítását és fogadását is, a társaságok személyzete végzi. A postaszemélyzet munkájának határa a megfelelő nagyságú kötetek átadása, illetve átvétele. A tartálybahelyezés, lezárás, nyitás és kitérítés már

a társaságok személyzetének a feladata. Ez a tartályok kezelését kesztyűben végzi, mert a tartályok olajosak, zsírosak és nedvesek. A new-yorki 8 hüvelykes csőposta gépszolgálatát 115 ember látja el. A szolgálatot egy központból irányítják. Az állomások személyzetét a központtal távbeszélő köti össze. A központ feladata az iránt intézkedni, hogy a szállításra mindig megfelelő számú tartály álljon rendelkezésre. Ezt üres tartályoknak a szükség szerinti továbbításával érik el. Ügyelni kell arra, nehogy az üres tartályok továbbítása az egyes vonalakon a nagyforgalmú időre essék. A tartályokat 6—16 másodperces időközönként indítják a vonal hossza, alakja és az útközi állomások számának figyelembevételével.

A csőpostával továbbított anyag gyorsabban és egyenletesebben érkezik meg rendeltetési helyére, mintha gépkocsival szállítanák. Előnye az is, hogy az anyagot nem kell a kocsihoz kirakni s kizárólag felvonón, emberi erővel vagy külön berendezéssel a munkahelyre vinni, mert a csőposta-állomást a munkahely mellett lehet berendezni. Kétségtelen azonban, hogy a csőposta nagy elterjedését amerikai városokban főként az óriási gépkocsi forgalom nehézségei okolják meg: a posta anyaga mentesül a közlekedési akadályok okozta gyakori késésektől, a forgalom pedig a nagyszámú postai gépkocsijáratától. A New-York-i csőposta évi üzemköltsége 400.000 dollár. Ugyilátszik, ez a költséges berendezés mégis kifizetődik, mert már tervezik egy 20 hüvelyk (500 mm.) átmérőjű új csőpostaberendezés építését. (Archiv für Post und Telegraphie 1939:10.)

Lettország

A lett köztársaság kikiáltásakor, 1918. évben mindössze 12 postahivatal működött Lettországban. Az új köztársaság azonban hamarosan újjászervezte a világháborúban elpusztult postaszolgálatot. 1919. augusztusában már 76 postahivatala és 29 posta és táviróhivatala volt az országnak. A személyzet létszáma 618 volt.

Lettországban 1937-ben 1.950.000 ember lakott 65.791 km² területen. Ekkor már a postai szervek száma 2.322 volt, ebből 237 teljes szolgálatú hivatal.

A lett posta az államnak tekintélyes hasznot hajt. Élén a posta- és táviradigazgatóság áll. Ennek osztályai a következők: 1) Üzemi osztály (személyzeti, üze-

mi, nemzetközi, postautalvány ügyek), 2) Műszaki osztály (elektromos-műszaki szolgálat, vonalépítés és karbantartás, anyagvizsgálat, üzemek), 3) Gazdasági ügyosztály (külségvetés, számvetés, anyagbeszerzés, járóművek), 4) Légipostai és gépkocsi osztály, 5) Vizsgálati osztály, 6) Postatakarék osztály.

A felvevő szolgálatban részt vesz a postahivatalokon kívül 12 postautóbusz is. Ezek megállóhelyeiken közönséges és ajánlott küldeményeket is vesznek fel és értékcsikket árusítanak. A szállítószolgálatot 56 mozgópostakocsi, 612 közúti lófogató járat és 12 postautóbusz látja el. A postautóbuszok utasszállításra nincsenek berendezve.

Házhozkézbesítést csak a postahivaltól számított 3 km-es körzetben rendezett be a posta. A feladást azonban igen megkönnyíti az, hogy a postaküldőncöt akárki megállíthatja s nála küldeményeit feladhatja továbbá, hogy mindenki állíthat fel szabványos alakú levélszekrényt, s ezeket a kézbesítők és küldőncök tartoznak kiüríteni. A vasárnapi szolgálat mindössze 10 órától 11-ig tart. Csak a rigai főpostán van 8-tól 20-ig tartó vasárnapi szolgálat. Ott, ahol telefonközpont van üzemben, vasárnap közönséges postaküldeményeket is lehet feladni és átvenni, továbbá értékcsikket vásárolni.

A személyzet létszáma 1937-ben 2907 férfi és 1477 nő volt.

A lett posta 29 állammal tart fenn nemzetközi kicserélő szolgálatot. Naponta általában 100 nemzetközi zárlat érkezik és 60-at indítanak. Légipostaszolgálatja fejlett.

TÁVKÖZLÉS.

Belgium

A rendkívül népszerű belgiumi „beszélő óra” szolgálat az 1938. évben 6,705.138 esetben közölte az érdeklődőkkel a pontos időt és az igazgatás részére 92.463 dollár értékű bevételt jelentett.

A belgiumi pontos idő-jelző szolgálat egyébként kétnyelvű, a hívók, aszerint, hogy francia-, vagy flamand-nyelvű felvilágosítást óhajtanak, két kapcsolási szám között választhatnak. A statisztikai adatok szerint a közönség nagyjából a francianyelvű szolgálatot veszi igénybe. (Telephony 1939:17.)

Több nemzetközi légijárat megy át az országon. A Moszkva—Riga—Stokholm-i vonalon a szállítás pótdíjmentes. Riga és Liepaja között belföldi pótdíjmentes légi szállítás van. (Postzeitschrift 1939:6.)

Svájc

A Zürichben ez évben rendezett svájci nemzetközi kiállítás postapavillonjában a svájci posta külön gyűjteményt állított ki lehetetlennél lehetetlenebb című levélborítékokból és levelezőlapokból. A gyűjtemény a gyakran előforduló hiányos és elégtelen című küldemények mellett néhány olyan darabot is tartalmazott, amelyek címe rejtvényszámba megy. Különösen érdekes a külföldről jött ilyen levelek. Egy olasz feladó például ilyen címet írt levelére: Firma KFZ Printed in Svizzera. Egy amerikai feladó „M. Franz Hardy, Switzerland” címre küldte levelét. A csúcsteljesítményt azonban a Mübau-i (Oroszország) papírgyár érte el 1906. évben küldött levelezőlapjával. Ennek címe a következő volt (magyar fordításban): „A kedves zürichi postást kérjük, kövesse a következő útirányt, hogy a levél címzettjét megtalálja: a Limmat partján a Gemüsebrückén átmenve balra van egy áruház, jobbra szűk utcán át sarokra érünk, ahol szemben egy nagy üveggereskedéssel van a sok-kirakatos cipőüzlet; Zürich, Suisse.”

Állítólag ezeket a leveleket, bár késéssel, de kézbesítették. Mégis, Svájcban is 150.000 postaküldemény válik kézbesíthetlenné évente a rossz címzés miatt. (Postzeitschrift, Bern 1939:6.)

(Székely)

Dánia

1939. július hó elsején a dán táviróigazgatás az ország különböző magántelefon-társaságainak (köztük a kopenhágai társaságnak is) részvénytöbbségét átvette s ezáltal a távbeszélő szolgálat egész Dániában állami ellenőrzés alá került.

A távbeszélő szolgálatban az 1938. év folyamán elért fejlődést az alábbi adatok szemléltetik:

A helyi beszélgetések száma az előző évi 20,800.000 darabról 22,000.000 darabra, azaz 5,5%-kal, a helyközi beszélgetések száma 5,247.000 darabról 5,668.000 darab-

ra, azaz 8%-kal emelkedett. A helyközi beszélgetések közül 4,799.000 belföldi, 868.000 külföldi és 1200 átmenő beszélgetés volt.

Az állami hálózatok előfizetőinek száma: 14.246.

A nemzetközi beszélgetések nagy részét sorrendben a következő államokkal bonyolítják le: Svédország, Németország, Norvégia, Nagybritannia, Németalföld, Franciaország.

Finnország

A finn távbeszélő fejlődését a legutóbbi időkig nagymértékben hátráltatta az a körülmény, hogy az üzemet nem kevesebb, mint 550 magántársaság látta el. E társaságok legtöbbször nem álltak megfelelő anyagi eszközök rendelkezésére, hogy a távbeszélő szolgálat fejlesztését és tökéletesítését eredményesen tudták volna elősegíteni.

Az állam mindjobban felismerte annak szükségességét, hogy e társaságok működésébe erélyes kézzel beleavatkozzon és hogy a legfontosabb távolsági vonalakat saját kezelésébe vegye át. Ez az állami beavatkozás 1934-ben a legfontosabb társaságnál, a délfinnországi távbeszélő társaságnál kezdődött meg. Az Ericsson-társaság közreműködésével, az állam 7 millió svéd korona kölcsönt vett fel, hogy a délfinnországi társaságot átvehesse és hogy berendezéseit korszerűsítse. Ezt követően az állam fokozatosan további távbeszélő vonalakat szerzett meg, azonkívül évente 10.000—14.000 km új vonalat épített. Az 1936. év végén az állami távbeszélő hálózat hossza 115.450 km-t tett ki; 1937 és 1938-ban még kb. 26.000 km vonalhossz helyeztetett üzembe.

Az építés alatt álló helsinki távbeszélő központ költségeire 16,5 millió finn márkát irányoztak elő.

A finn igazgatás építési programja a legközelebbi évekre a Helsinki—Turku és Helsinki—Viipuri légvezetékes összeköttetések kábelbehelyezését vette tervébe.

Franciaország

1939. március 25-én Párizsban távbeszélő időjárásjelző szolgálatot rendeztek be.

Az Invalides 88—00 kapcsolási számú állomás felhívása esetén, a hívó a várható időjárásról hangplemez útján kap felvilágosítást. Az időjárásjelző szolgálat 7 óra 30 perctől 24 óráig működik. 12 órakor,

17.20 órakor és 20.30 órakor az időjárásjelző hangplemez, a várható időjárásnak megfelelően kicserélik, szükség esetén azonban gyakoribb időközökben is.

Nagybritannia.

Amint ismeretes, a brit igazgatás az 1934. évben olcsó díjú, úgynevezett éjjeli távbeszélgetéseket rendszeresített. E beszélgetések díja belföldön hárompercenként 1 shilling, Nagybritannia és Írország között 1 shilling 6 penny. Az éjjeli díjszabás 19 órakor kezdődik. A szolgálat rendszeresítésének évében e beszélgetések száma 2,300.000 darab volt; ez a szám 1938-ban 13,500.000 darabra emelkedett. A szaporulat jelenleg évi 8%.

Az éjjeli beszélgetések bevezetése következtében megnövekedett forgalom a kapcsolószemélyzet 11%-os szaporítását tette szükségessé.

Az eddigi tapasztalatok szerint egy angliai beszélgetés átlagos időtartama nappal 4,9 perc, éjjel 4,5 perc. Az átlagos várakozási idő (a hívástól a beszélgetés megkezdéséig) az azonnali beszélgetéseknél nappal 90, éjjel 130 másodperc.

Németalföld

A távbeszélő fejlődése az 1938. év folyamán ismét számottevő eredményeket mutatott fel. Az állomásszaporulat az előző évi 11,931 állomással szemben 12,159 állomás volt, a helyközi beszélgetések száma napi 154.426-ról 181.807-re, azaz 17,7%-kal, a nemzetközi beszélgetések száma pedig napi 7556-ról 8193-ra, azaz 8,4%-kal emelkedett.

A kábelhálózat fejlesztését az 1938. évben tovább folytatták. Az év folyamán 777,5 km. kétvezetékes-rendszerű és 100,6 km. négyvezetékes-rendszerű kábel helyezett üzembe. Azonkívül megkezdtek 1.051,9 km. kétvezetékes-rendszerű és 134,25 km. vivóáramú-kettőskábel lefektetését.

A belföldi helyközi beszélgetések összes száma 55,633.023 darab, a nemzetközi beszélgetéseké pedig 2,515.238 darab volt. A belföldi beszélgetések közül 35,6 milliót közli kapcsolással, 20,1 milliót automatikus üzemmel bonyolítottak le.

Az Amsterdam—Bandoeng rádiótávbeszélő összeköttetést az év folyamán annyira tökéletesítették, hogy az eddigi 3 beszélgetés helyett most már 4 beszélge-

tést lehet az összeköttetésen egyidejűleg lebonyolítani.

Olaszország

1939. szeptember 11-én Róma és New-York között rádiótávbeszélő összeköttetést helyeztek üzembe.

Az olasz postaigazgatás kábelfejlesztési tervei során új kábelvonalak építésére 53 millió lírát irányzott elő. A kábelépítési programban a következő kábelek szerepelnek: tengeralatti kábel Brindisi és Durazzo között, a táviró- és távbeszélő forgalom lebonyolítására, földalatti kábel Brindisi és Bari között és végül légkábel a Durazzo és Tirana közti összeköttetés biztosítására. Az új kábelek megépítését 1942-ben akarják befejezni.

Svájc

A svájci postaigazgatás a kábelhálózatot évről-évre kibővíteni igyekszik. Az 1937. évben megépített Bern—Luzern távkábel üzembehelyezése után, az 1938. év folyamán a Luzern—Arth—Pfäffikon (Schwyz) távkábel fektetési munkálatait fejezték be. E kábel, amely tulajdonképpen a Bern—Luzern távkábel meghosszabbítása, a Zürich—Niederurnen közötti kábelhez csatlakozik. Az utóbbi években végrehajtott hálózatfejlesztési munkálatok folyamán, a svájci kábelvonalak hossza, az 1937. évi 3727 km-rel szemben az 1938. esztendőben 3961 km-re emelkedett. Az

egész távbeszélőhálózat 96.7%-a a föld alatt vonul, összértéke 138.4 millió svájci frankot képvisel. Az 1938. évben további 50 helyi hálózatot automatikus üzemé alakítottak át.

Az egyes helyi hálózatok egyesítése következtében 31 önálló hálózatot megszüntettek. Az automatikus helyközi távbeszélő szolgálat igénybevételének lehetőségét az év folyamán a zürichi hálózatcsoport összes központjainak előtízetőire kiterjesztették. Ezek az előfizetők Baden, Basel, Luzern, Rapperswil, Winterthur, Wohlen és Zug hálózatcsoportjaival most már automatikusan, kezelőné közbeiktatása nélkül, bonyolítják le helyközi beszélgetéseiket.

Törökország

1938. január elsején Törökországban 96 távbeszélő központ működött, amelyek összesen 25.025 távbeszélőállomást szolgáltattak ki. Az év folyamán lebonyolított helyi beszélgetések száma 33.351.000 darabot, a belföldi beszélgetések száma 540.000 darabot és a nemzetközi beszélgetések száma (az év első negyedében) 11.855 darabot tett ki. A távbeszélőhálózat hossza 116.140 km. A távolsági hálózat fejlesztése során az Istanbul—Izmir, Ankara—Istanbul, Ankara—Adana és Ankara—Izmir áramköröket helyezték üzembe.

(Europäischer Fernsprechdienst 1939:53.)
Balázs Barna.

A MAGYAR POSTA MULTJÁBÓL.

DU PASSE DE LA POSTE HONGROISE.

Kürtös postalegények Bécs utcáin az 1717. évi török győzelem alkalmával.

A bécsi „Magyar Kurir” 1790. évi Toldalékja részletesen megemlékezik III. Károly alatt Belgrád ostromáról. Azt írja, hogy Jenő főherceg 1717. évi augusztus havában a törökökön aratott fényes győzelmének hírért „Hamilton vitte meg Bétsbe, aug. 19-én 1717-ben, a kité kürről Póstalegények kísérték Bétsnek nevezetesebb utcáin végig.”

Paar gróf generális-postamester az udvar által rendezett ünnepélyen személyesen

is részt vett. Ilyenkor fényesen kiöltözött, aranyozott postakürtöt fújó postakocsisai is kivonultak cifrán felszerszámozott postalovakkal. Sőt nem egyszer az udvar rendelkezésére bocsájotta legszebb hintóit, lovait, délceg termetű postakocsisait. Ha az udvar útrakel, ő maga is elvonult a császári udvar tagjaival nemcsak mint grata persona, hanem főképpen azért, hogy útközben, vagy az egyes postaállomásokon nehogy előadódjon valami kellemetlenség.

Dr. Monus Ferenc

BÉLYEGHIREK.

Nouvelles philatéliques.

BÉLYEGEK KÖZJÖLETI CÉLOK SZOLGÁLATÁBAN.

Az emberek általában könnyen átsiklanak azon, hogy a bélyegek egyidőben többféle célt is szolgálhatnak. Míg sok ember szemében a bélyeg csak értékcikk, vannak viszont mások, akik behatóbban foglalkoznak a bélyegeken levő ábrázolásokkal, amelyek gyakran meg is érdeklik, hogy megtekintsük őket és elgondolkozunk rajtuk. Általános oktató mivoltukon kívül igen gyakran a bélyegeknek még külön hivatásuk is van: felrázni a gondolatnélkülieket és felszólítani őket, hogy a szűkségben levőkre, a nyomorban élőkre gondoljanak és hogy azokról se feledkezzenek meg, akik önzetlenül álltak szenvedő embertársaik rendelkezésére, hogy mérhetetlen fájdalomkra gyógyulást hozzanak.

Nem csodálatos tehát, hogy a bélyeg az egészségről, mint a legfőbb földi jóról emlékeztik meg. Pár évvel ezelőtt igen szépen mutatta be ezt Ujjelánd, amikor jótékonyági bélyeget adott ki, amelyen maga az egészség látható, a görög monda szerint az ókori világ egészségéért felelős Aeskulap leánya, Hygieia által megszemélyesítve. Napsugár a bélyegkép háttére és a csészében levő gyógyító italt a nő nap felé emeli, míg másik karjára apjának kigyója tekerződik.

A botot, amelyen a kígyó sziszegve kúszik, egyébként egymagában is megtaláljuk: Dánia 1929-ben alkalmazta azonos bélyegképű, három darabból álló s a rák-betegség ellen küzdő társaság javára szolgáló, felárral terhelt bélyegsorozatán. E kezdet után nemsokára már a betegeknek a gyógyulás reményét nyújtó otthonok ábrázolására is sor került. Norvégia egyszerűen ugyancsak feláras bélyegen a norvég rádium kórházat örökítette meg. Szorosabban meghatározott célú bélyegek kerültek kiadásra Bulgáriában: itt csak a szolgálat közben megbetegedett posta és távirádtisztviselőkről emlékeztek meg, akiknek részére otthont akartak felállítani. Abból, hogy az 1935. évi kiadás, amely 1.1 és 5 Levás értékeket foglalt magában, 200.000 sorozatból állott, könnyen ki lehet számítani, mekkora összeg fog a szanatórium

költségeire befolyjni. Ugyanílyen példányszámban adott ki Románia 1932-ben különböző ábrázolásokkal készült, 3 értékből álló, értékenként 1—1 leles felárú bélyegsorozatot. A bolgár bélyegekével azonos célt szolgálnak e bélyegek, mert ezen az úton kívánják összegyűjteni a tüdőbeteg postatisztviselők részére az erdélyi havasokban létesítendő szanatórium és egy a Fekete-tenger mellett épülő tüdőköltéségeit. Egyébként e bélyegek jellegzetességükben nem különböznek a többi jótékonyági bélyegektől, pompás kivitelű képeik miatt pedig szívesen vásárolták őket. Így legnagyobb részük a bélyegyűjtők albumaiba került anélkül, hogy postai küldemények bérmentesítésére szolgáltak volna. Ezzel kapcsolatban megemlíthetjük, hogy ugyancsak Románia egy alkalommal nagyobb bélyegsorozatot adott ki az „Assistentia sociala”, egy általános jótékonyági társaság céljára. E bélyegek azonban tisztán pénzügyi célt szolgáltak és postai bérmentesítésre nem voltak felhasználhatók.

Nem kizárólagos követelmény, hogy a társadalmi célok szolgálatában kiadott bélyegek egyúttal felárasak is legyenek. Egész sor bélyeg látott napvilágot, amely általános forgalomban levő sorozathoz tartozik, tehát minden értékcikkárúsító helynél megvásárolható. Ilyenek azután gyakran találkozunk Aeskulap híres szögáinak megörökítésével. Így Magyarország világszerte ismertnevű orvosát, Semmelweist, az „anyák megmentőjét” és a „gyermekágyi láz leküzdőjét” örökítette meg egyik bélyegen és a francia postaiszolgálat ajándékozott meg jó néhány évvel ezelőtt bennünket Louis Pasteur arcképével.

Nem kevésbé volt híres a maga idejében — 1668-tól 1738-ig élt — Boerhaave hollandi orvos, akit egy németalföldi bélyeg örökít meg. Mosoly ül korszerű parókával keretezett arcán.

Egy lengyel bélyegen dr. Kaczkowski látható, — egy katonai egészségügyi és gyógyszerészeti kongresszus alkalmából, egy Fiumében kiadott bélyegen pedig dr. Grossich arcképét látjuk. Ausztria adta ki a legátfogóbb bélyegsorozatot, mert az nem

kevesebb, mint kilenc német orvost örökít meg, köztük Gerhard von Swieten bárót, Mária Terézia háziorvosát, lovag Ferdinand von Arlt szemorvost és a modern háborús sebészet megalapítóját, Theodor Billrothot.

Az emberiség legveszedelmesebb ellen-ségei, a rák és a tuberkulózis elleni küzdelemhez is jótékonyági bélyegek nyujtanak segítséget. Ezek vagy egész egyszerűen a kettős harántvonalú tuberkulózis-keresztet ábrázolják, vagy mithológiai alakokat hívnak segítségül. Így Danzig, a vakmerő Szent György lovagot, aki lándzsájával „sárkány” tuberkulózist van hivatta elpusztítani. Vannak bélyegek, amelyek — amint egy lettországi bélyegen látjuk, — betegség által fenyegetett gyermeket, vannak, amelyek ápolónő által támogatott beteget ábrázolnak, mint egy Luxemburg által 1925-ben kiadott bélyeg. Hébe-hóba azonban lemondanak arról is, hogy ilyenféle ábrázolásokkal ériék el a célt, ehelyett egyszerűen az államfők arc-képét hozzák, mint azt a svédek egyszer a rák elleni küzdelem támogatására kiadott öt jótékonyági bélyegükkel megkísérelték.

A Vörös Kereszt alapítása is társadalmi célból történt. Ez a svájci Henri Dunantnak köszönhető, aki a genfi egyezményt is létrehozta. Őt hazája eddig bélyegein kétszer örökítette meg. Egyik bélyegen hosszú, sűrű szakállal látjuk, mögötte — sügárkoszorú közepén — a naphoz hasonlóan, kel fel a Vörös Kereszt. Működésének áldása az egész földre kihat, az országok újból és újból megörökítették bélyegeiken a Vörös Keresztet, alkalmazták e jelentősen és szívhez szólóan beszéző képet.

Igen gyakran találkozunk bélyegeken az életét a hazájáért feláldozó katona ábrázolásával. A hőst a török bélyegeken ravatalon látjuk, a bosnyák bélyegeken megvakult katonát vezet egy serdülő leányka, egy belga bélyegen féllábú katona von-szolja magát mankóin, sebesült katona ápolásával fáradozik egy nővér egyik román bélyegen. De nem feledkeztek meg a harcok hozzátartozóiról sem, ha eltartóiktól a Sors megfosztotta őket. A haladókör görög hős jelenésszerűen látja még egyszerű családját, de félelem nélkül hal meg, mert tudja, hogy halála után gondoskodni fognak hátramaradottairól.

A hadifoglyok sem maradtak azonban figyelmen kívül. A magyar posta jól sikerült bélyegsorozaton idézi őket élénk, amint drótsövénnyel mögött sóvárognak a szabadulás után, amint végtelen hőmezőn botorkálnak hazafelé és amint megkérkeznek szeretteik ölelő karjai közé.

Még tovább folytathatjuk a sort. A munka hadastyánjairól gondoskodnak, amint azt egy danzigi bélyeg szemlélteti, vagy a művészeknek, aki nem örvendhet művei kelendőségének, sietnek segítségére, amint azt egy osztrák bélyegsorozat bizonyítja.

Minden nemzet nagy gondot fordít az anyákra és ezek egészségére. A jövőre gondoló nép középpontjai ők, vidám és egészséges gyermekcsereggel körülvéve. És ezek a gyermekek is elég gyakran szerepelnek egyedül a bélyegeken, különösen Hollandiában és Svájcban, ahol a jótékony-sági bélyegek kizárólag az ő érdeküket szolgálják. Nemzeti viseletben jelennek meg, delfin hátán lovagolva, a bölcsőben, sőt férfitenyérben ülve vannak ábrázolva, hogy védtelenségükre ezzel is felhívják a figyelmet. Angyalok szállnak le kedvükért az égből és a román királyné szövésszékhez ül, hogy segíthessen rajtuk. A csecsemőápoló nővért egy saarvidéki bélyegen találjuk meg, amint a kis polgárt karjaiba ringatja és a hiányzó anyát pótolja.

Minthogy azonban az állami gondoskodás nem terjedhet ki mindenre, az emberek egymással is törődniök kell. Ebből a szempontból alkalmazta Németország egy bélyegsorozatán a wartburgi vár Szent Erzsébet folyosóján levő Moritz von Schwind által alkotott és az adakozó kezét dicsőítő freskók mozzanatait. Az általános áldozatkésztséget különösen akkor vesszük igénybe, ha valami természeti csapás ér egy országot. Árvíz hömpölyög a termőföldröken, szétrombolva vashidakat, elöntve lakótelepeket és elpusztítva vagy onokat: minden kéz ment és véd, amint azt Liechtensteinnak a nagy rajnai árvíz után kiadott bélyegein látjuk.

(Dr. Herbert Werner Gewande cikke a Deutsch Postzeitung 1939 évi 13. számában.)

Dr. Merza.

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A magyar posta jelentése 1938. évi működéséről.

A karácsonyi ünnepek előtti napokban jelent meg a m. kir. posta beszámolója 1938. évi működéséről.

A terjedelmes, 227 oldal felölelő kötet a magyar posta minden lényegesebb tevékenységét felöleli, a szöveget könnyen áttekinthető táblázatokba foglalt számszerű adatokkal világítja meg, a fontosabb forgalmi adatok alakulását és az összefüggéseket pedig grafikonok teszik szemléltetővé.

Hosszadalmas volna a jelentés anyagát részletesen ismertetni és talán felesleges is, mert hiszen a könyvet kartársaink már mondnyáján megkapták. Külön is megemlítjük azonban a Felvidék visszacsatolt területeinek postai szempontból fontosabb összehasonlító adatait tartalmazó táblázatot és az európai országok fontosabb posta, táviró, távbeszélő és rádió összehasonlító adatait, mint olyan táblázatokat, amelyek a postával foglalkozóknak különös érdeklődésre tarthatnak számot. A könyv a posta működésének megismerésére és így a szakismeretek fejlesztésére is igen alkalmas.

A jelentés az előző évi jelentésekkel szemben több előnyös újítást is tartalmaz, amelyek mind azt a célt szolgálták, hogy a könyv használhatóságát fokozzák. Megváltozott részben a könyv szerkezeti felépítése is. Így a „Személyzet” című fejezet „A személyzet egészségi és szociális viszonyai, valamint intézményei”, továbbá „Szakképzés, művelődési intézmények és egyesületek” című alfejezetekkel bővült. „Általános igazgatási ügyek” címmel új fejezetet iktattak közbe, amelybe a szervezési, jogi, szabályalkotási, üzembiztonsági, beszerzési és üzemgazdasági, vagyis azok az ügyek szerepelnek, amelyek általában minden üzletágot érintenek. Megváltozott a „Posta hálózata, berendezései és eszközei” és a „Posta” című fejezetek taglalása is és a többi fejezet tárgykörök szerinti csoportosítása is az eddiginél sokkal részletesebben történt. A cél az volt, hogy az évi jelentés anyagának áttekintése még az eddiginél is jobban fokoztassék és a rokonter-

mészeti ügyek a jelentésben egymás mellett szerepeljenek.

Az évi jelentés számos új táblázattal is bővült, az eddigi táblázatok pedig egységes szerkesztési elvek szerint dolgoztat- tak át.

Az évi jelentést postaalkalmazottak 1 pengőért, postán kívül álló egyének pedig 2 pengőért a m. kir. posta tudakozó irodájánál vásárolhatják meg.

Marconi. Írták: B. L. Jacot és D. M. B. Collier.

A nagy tudós és felfedező életét, küzdelmeit és sikereit ismertetik igen élvezhető és érdekes formában Jacot és Collier most megjelent könyvükben. A pompás finomsággal és ízléssel megírt színes munka részletes képet ad e nagy elme kísérleteiről és felfedzéseiről s végigvezeti az olvasót a rádió első útjain. Igen érdekes a könyvnek az a része, ahol ismertetik, miként vélekedett Marconi nagy találmányáról, a rádióról, amikor mondta: „Munkatársaimmal együtt felfedeztük a rádióhullámok szellemét és mi, modern Aladimok, megszeppenve állunk, mert nem tudjuk, mi lesz a végén ebből a csodálatos szellemből.”

A kiváló mű végén Zachariás János postafőmérnök kartársunk tollából olvasunk élvezetes beszámolót a magyar rádió fejlődéséről.

Magyar Statisztikai Zsebkönyv.

A közelmultban jelent meg a könyvpiacra a Magyar Statisztikai Zsebkönyv immár VIII., 1939. évi kötete. A Zsebkönyv joggal vált aránylag igen rövid idő alatt népszerűvé, mert mindenki, aki hivatásánál fogva számszerű adatokat használ, benne munkájához értékes segédeszközt, megbízható támaszt talál. De még azoknak is érdemes a kis kötetet lapozgatva böngészgetni, akiket erre foglalkozásuk nem is kényszerít, mert a tömördek adat között mindenki megtalálhatja azt a területet, amely a legjobban érdekli.

A zsebkönyv igen fontos nevelési eszköz is. Megtanít tárgyilagosan gondolkodni, érvelni és a figyelmes olvasóval megismereti az összefüggéseket a nemzetet foglalkoztató nagy kérdések között. Az eladási árat a Központi Statisztikai Hivatal azért

is szabta meg oly alacsonyan, hogy megszerzését mindenki számára lehetővé tegye.

A Zsebkönyvet a legfontosabb magyar történeti adatok vezetik be, ezeket követi a rövidre fogott cím- és névtár, amely valamennyi minisztérium, törvényhatóság, egyházi hatóság, külképviselet és az idegen államok magyarországi követségeinek ügybeosztására és egyéb fontosabb adataira kiterjed. A cím-tári rész után következnek a trianoni békeszerződés előtti Magyarország legfontosabb statisztikai adatai, majd a legutolsó népszámlálás fontosabb eredményei és a népmozgalmi adatok. Ezek után a közegészségügyre, szociális viszonyokra, az östermelésre, a bányászatra és kohászatra, az iparra és kereskedelemre, az áralakulásra, külkereskedelmi forgalomra, a közúti, vasúti és légiközlekedésre, a folyam- és tengerhajózásra, a posta, távíró, távbeszélő és rádió berendezéseire és forgalmára, a pénz- és hitelügyekre, a biztosítási ügyekre, a közműveltségre és közoktatásügyre, az egyházi- és hitéletre, az állami és törvényhatósági életre és a jogszolgáltatásra

vonatkozó adatok a könyvben váltakozva, hol táblázatban, hol grafikonban, hol szöveges részben követik egymást. A zsebkönyvet a gazdasági jelzőtábla, a világ államainak és gazdasági életének általános érdeklődésre számotartó adatai, valamint az 1938. év őszén visszacsatolt felvidéki és az 1939. év tavaszán visszacsatolt kárpátaljai területek fontosabb adatai fejezik be. A függelékben a leggyakrabban előforduló nemzetközi és történelmi mértékek mostani és nálunk használatos ellenértékeit is meg lehet találni.

A könyvben túlnyomórészt 1938. évi adatok szerepelnek, de a „Gazdasági jelzőtábla” a legfontosabb és legjellemzőbb 1939. évi adatokat is tartalmazza. A könyvet a Központi Statisztikai Hivatal megbízásából ebben az évben is vitéz Mike Gyula dr. miniszteri osztálytanácsos szerkesztette.

A könyvet akár írásban, akár távbeszélőn a m. kir. Központi Statisztikai Hivatalnál (Budapest, Keleti Károly-u. 5—7) lehet megrendelni. Ára 1 P.

Szerkesztői üzenetek

K. J. Berettyóújfalu. A meghatalmazásoknak az A. 1. Szab. 68. §. 2. p. 4. bek.-ben előírt láttamozásával és az A. 3. Szab. 105. §. 3. p.-ban szabályozott záradékolásával kapcsolatban feltett kérdést tárgyalás végett a m. kir. postavezérigazgatóság illetékes ügy-

osztályának adtuk át. — **P. R. Debrecen.** Levélben válaszolunk.

Helyreigazítás. Előző számunkban a Jogesetek és joggyakorlat c. rovatban közölt ismertetést a nyomda hibásan tördelte. A 27. oldal első hasábján után a 28. oldal első hasábjának két sora olvasandó.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

I., KRISZTINA-KÖRÚT 12. SZ. 204. SZOBA.

TELEFONSZÁM: 150—597. — MŰSZAKI ÜGYEKBE: 146—500.

ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ, MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ.

MEGJELENIK HAVONKÉNT.

A kiadásért felel: Dr. LŐRINCZY GÁBOR, m. kir. postahiv. igazgató.

URBÁNYI ISTVÁN KÖNYVNYOMDA BUDAPEST, VI., GRÓF ZICHY JENŐ-UTCA 36.
Telefon: 118—461.